Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Regionalt miljøtilskudd i jordbruket

RMP 2026

VEILEDNINGSHEFTE

Søknadsfrist 15. oktober

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark:

fmvtpost@statsforvalteren.no / Telefon: 33 37 10 00 / www.statsforvalteren.no

Oversikt over tilskudd til tiltak som fremmer miljøgoder

Tiltak	Tiltaks- klasser	Enhet	Foreløpig sats kr		
			Visse områder	Alle områder	SIDE
Kulturlandskap					
Drift av bratt areal	Overflate- og fulldyrka helning 1:3	dekar	335		**11**
	Overflate- og fulldyrka helning 1:5	dekar	210		**11**
	Beiting i kombinasjon med beitepussing helning 1:3	dekar	125		**11**
	Beiting i kombinasjon med beitepussing helning 1:5	dekar	75		**11**
Drift av beitelag	Storfe/hest	dyr		25	**12**
	Småfe	dyr		20	**12**
Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark	Beiting	dekar	100		**13**
Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark	Storfe/hest	dyr	1 500		**14**
	Småfe	dyr	400		**14**
Slått av verdifulle jordbruks-landskap	Slått	dekar	50		**15**
Skjøtsel av gårdsdammer	Gårdsdam	stk		600	**15**
Biologisk mangfold					
Slått av slåttemark	Svært viktig	dekar		2 000	**16**
	Viktig	dekar		2 000	**16**
	Lokalt viktig	dekar		2 000	**16**
Skjøtsel av trua naturtyper	Slått/rydding	dekar		425	**17**
	Beiting	dekar		250	**17**
Skjøtsel av styvingstrær	Tre	stk		800	**18**
Soner for pollinerende insekter	Egen stripe, generell frøblanding	meter		8	**19**
	Egen stripe, regional frøblanding	meter		15	**19**
	Tilgrensende kantsone	meter		15	**19**
Tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugl	Høy tilrettelegging	dekar		2 000	**22**
	Lav tilrettelegging	dekar		500	**22**

Forsidebilder: Everdien van Weeghel

Tiltak	Tiltaks- klasser	Enhet	Foreløpig sats kr		
			Visse områder	Alle områder	SIDE
Kulturminner og kulturmiljøer					
Drift av seter	Levering til meieri, 4-6 uker	seter		120 000	**23**
	Levering meieri, 6 uker eller mer	seter		140 000	**23**
	Egen foredling, 4-6 uker	seter		130 000	**23**
	Egen foredling, 6 uker eller mer	seter		150 000	**23**
Besøksseter	Besøksseter	seter		70 000	**23**
Skjøtsel av automatisk fredete kulturminner	Slått	dekar		425	**24**
	Beiting	dekar		225	**24**
Skjøtsel av steingjerder og bakkemurer	Steingjerder	meter		5	**25**
	Bakkemurer	meter		5	**25**
Friluftsliv					
Vedlikehold av turstier i jordbrukslandskapet	Lav tilrettelegging	meter		8	**26**

Oversikt over tilskudd til tiltak som reduserer utslipp

Tiltak	Tiltaksklasser	Enhet	Foreløpig sats kr		
			Prioriterte områder	Andre områder	SIDE
Avrenning til vann					
Ingen jordarbeiding om høsten	Erosjonsrisikoklasse 1	dekar	90	40	**27**
	Erosjonsrisikoklasse 1 med dråg	dekar	90	40	**27**
	Erosjonsrisikoklasse 2	dekar	115	60	**27**
	Erosjonsrisikoklasse 2 med dråg	dekar	115	60	**27**
	Erosjonsrisikoklasse 3	dekar	180	100	**27**
	Erosjonsrisikoklasse 4	dekar	210	120	**27**
Gras på arealer utsatt for erosjon	Erosjonsrisikoklasse 3 og 4	dekar	80	0	**28**
Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer	Vassdragsnært flomutsatt areal	dekar	50	25	**29**
Direktesådd høstkorn og høstoljevekster	Lett harving etterfulgt av såing	dekar	150	90	**30**
	Direktesådd høstkorn og høstoljevekster	dekar	210	150	**30**
Grasdekte vannveier og grasstriper i åker	Korn/oljevekster/belgvekster/fôrmais	meter	30	15	**31**
	Potet/grønnsaker	meter	60	15	**31**
Grasdekt kantsone i åker	Korn/oljevekster/belgvekster/fôrmais	Meter	15	10	**32**
	Potet/grønnsaker	Meter	30	10	**32**

Tiltak	Tiltaksklasser	Enhet	Foreløpig sats kr	
			Alle områder	SIDE
Utslipp til luft				
Nedlegging av husdyrgjødsel	Nedlegging i voksende kultur	dekar	50	**33**
	Nedlegging og nedmolding innen 2 timer i åpen åker	dekar	55	**33**
	Nedlegging og nedmolding innen 18 timer i åpen åker	dekar	35	**33**
Nedfelling av husdyrgjødsel	Nedfelling i voksende kultur	dekar	55	**34**
	Nedfelling i åpen åker	dekar	55	**34**
Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange	Tilførselsslange	dekar	45	**34**
Plantevern				
Ugrasharving i korn og frøvekster	Ugrasharving	dekar	95	**35**
Mekanisk ugrasbekjempelse i radkulturer	Flamming	dekar	140	**35**
	Mekanisk ugrasbekjempelse	dekar	140	**35**
Fangvekster som underkultur	Hovedvekst korn/oljevekster/belgvekster/ fôrmais	dekar	200	**36**
	Hovedvekst grønnsaker/poteter	dekar	320	**36**
Fangvekster sådd etter høsting	Hovedvekst korn/oljevekster/belgvekster/ fôrmais	dekar	310	**37**
	Hovedvekst grønnsaker/poteter	dekar	320	**37**
Bruk av egenprodusert kompost	Kompost	dekar	250	**38**
Spredning av biokull	Biokull	kg	20	**39**
Miljøavtale				
Miljøavtale	Trinn 1	dekar	100	**40**
	Trinn 2	dekar	110	**40**

Se også våre nettsider her.

Nytt fra 2026

Regionale miljøtilskudd forvaltes av Statsforvalteren gjennom Regionalt miljøprogram. Programmet rulleres hvert fjerde år, og det nye Regionale miljøprogram gjelder i perioden 2023-2026.

Tilhørende det regionale miljøprogrammet utarbeides det en 'Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Vestfold og Telemark'. Forskriften inneholder alle tiltak det kan søkes tilskudd til i de to fylkene.

Fra 2026 er det noen endringer i forskriften, og noen endringer i veiledningsteksten, sammenlignet med 2025. Forskriftsendringene blir fastsatt i løpet av første halvår i 2026.

Her følger en kort oppsummering av de viktigste endringer, eller presiseringer i veiledningsteksten, som gjelder fra 2026:

FREMME MILØGODER

Kulturminner og kulturmiljøer
Skjøtsel av kulturhistoriske områder: Tiltaket er tatt ut av forskriften om regionale miljøtilskudd i jordbruket, siden det har vært et «sovende tiltak» i de siste årene. Ved rullering av RMP-forskriften tas det stilling til mulig innføring av tiltaket.

Biologisk mangfold
Tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugl: Tiltaket er ikke lenger avgrenset til arealer ved Børsesjø, Hemskilen, Borrevannet, Sandebukta, Presterødkilen, Ilene og på Nøtterøy.

REDUSERE MILJØBELASTNING

Jord og jordhelse
Bruk av egenprodusert kompost: For tiltaket «Bruk av egenprodusert kompost» gjelder i 2026 de samme reglene som i 2024. Altså er det igjen tillatt å benytte råvarer fra nabogårder, forutsatt at komposten spres på arealer søker selv disponerer. Endringen kommer i kjølvannet av Mattilsynets fornyede tolkning av EUs animaliebiproduktregelverk.

Miljøavtale og klimarådgiving
Miljøavtale: Tiltakene for å kunne søke tilskudd til 'miljøavtale' er endret i 2025. Tiltaket «Ved gjødsling med mineralgjødsel på areal med P-AL tall 14 eller mer, skal det ikke benyttes fosfor» gjelder fra 2026.

Klimarådgiving: Tilskudd til klimarådgiving er tatt ut av forskriften om regionale miljøtilskudd i jordbruket. Det er opprettet en egen tilskuddsordning. Mer informasjon om tilskudd til klimarådgiving finnes her.

Miljøprogram for Vestfold og Telemark

Vestfold og Telemark har Regionalt miljøprogram (RMP) gjeldende for 2023 – 2026. Miljøprogrammet er utarbeidet av Statsforvalteren i Vestfold og Telemark i nært samarbeid med næringsorganisasjonene, landbruksrådgivingen, kommunene og fylkeskommunen i vårt fylke. Instruks fra Landbruksdirektoratet legger føringer for innhold og vilkår i de ulike tilskuddsordningene og for hvilke tilskuddsordninger som kan velges for fylket.

Bidra til bedre miljø!
Det er mange områder med verdifulle kulturlandskap i fylket vårt. Disse inneholder også stort naturmangfold og viktige kulturminner. Flere av vassdragene i Vestfold og Telemark er påvirket av jordbruksdrift, og har ikke god nok miljøtilstand. Oslofjorden må avlastes for avrenning av jord og næringsstoffer. Jordbruket må ha økt oppmerksomhet på klimautslipp. Det er viktig at du som bonde tenker gjennom hvilke miljøtiltak som kan gjøres på din gård for å ivareta kulturlandskapet, bedre vannmiljøet eller redusere utslipp til luft.

Hvordan søker du?

Søk elektronisk!

Landbruksdirektoratet har laget en bruksanvisning til hvordan du kan søke RMP-tilskudd elektronisk gjennom Altinn. Du kan søke fra 15. september.

Det er mulig å ta inn kartene fra foregående år og evt. korrigere disse.

Link til søknadsskjemaet finner du på vår nettside eller Landbruksdirektoratets nettside.

Fordeler ved å søke elektronisk:

- Du får ferdig utfylte opplysninger om foretaket
- Du får løpende beskjed om du har fylt ut skjemaet riktig
- Du kan importere og redigere kartfigurer fra tidligere år slik at du slipper å tegne alt på nytt
- Du får kvittering på at søknaden er mottatt. Husk å sjekke meldingsboksen i Altinn!
- Opplysningene du legger inn kan kopieres til søknader senere år
- I Altinn kan du se når søknaden er behandlet

Du kan alltid kontakte landbrukskontoret i kommunen for å få hjelp med søknaden. Men husk at du selv er ansvarlig for at den er fylt ut, og at opplysningene i søknaden er riktige.

HUSK

SØKNADSFRIST

15. OKTOBER!

Foto: Julie Wiik, NLR, fangvekster i fôrmais

Verdt å vite

Regionalt miljøtilskudd gis for en ekstra miljøinnsats utover vanlig drift. Ofte som en kompensasjon for økte kostnader eller lavere avling. Noen av tiltakene kan overlappe; altså utløse flere tilskudd. Vedlegget 'overlapp av tilskuddsordninger på samme areal' gir en oversikt over tiltakene som kan overlappe.

Når kan jeg søke?

- 15. september – søknadsomgangen åpner
- 15. oktober – søknadsfrist RMP
- 15. november – søknadsfrist for drift av beitelag

Søknader om regionalt miljøtilskudd som er levert innen søknadsfristen kan endres innen 29. oktober uten reduksjon i tilskuddet. Dette gjelder ikke søknad om tilskudd etter § 5 Drift av beitelag. Søknader som leveres senere enn 14 dager etter fristen, vil bli avvist.

Skal du søke om RMP-tilskudd i et annet fylke enn Vestfold eller Telemark, må du søke om RMP-tilskudd i det fylket arealet ligger. Et foretak kan søke om RMP-tilskudd i flere fylker.

Hvem kan søke?

Foretak som driver vanlig jordbruksproduksjon og beitelag som er godkjent av kommunen og som er registrert i Enhetsregisteret, kan søke tilskudd.

Det er den som disponerer arealet eller dyrene i søknadsåret, som har rett på tilskuddet. Tilskuddet utbetales til det foretaket eller beitelaget som har søkt.

Leiejord?

Ved endring av jordleieavtaler for arealer som det søkes RMP-tilskudd for, bør søker underrette eier og ny leier om det er søkt miljøtilskudd for arealet, og hvilke følger det har for driften.

Det er et grunnvilkår for å motta regionalt miljøtilskudd (RMP-tilskudd) at foretaket må ha gjennomført tiltak på arealer de disponerer i søknadsåret. Å disponere vil si å drive arealet. Et foretak som leier bort arealet sitt er dermed ikke søknadsberettiget for det bortleide arealet. Søknad om RMP-tilskudd må i slike tilfeller sendes av leietaker.

I tilfeller hvor gårdbrukere kjøper eller leier et areal fra en gitt dato i søknadsåret, kan det oppstå tvil om hvem har disponert arealet i søknadsåret. Hvis flere foretak har drevet det samme arealet aktivt i vekstsesongen, gis tilskuddet til det foretaket som disponerte arealet 1. august.

Når blir tilskuddet utbetalt?

Svar på søknaden får du i form av et utbetalingsbrev som viser hva du har fått tilskudd til. Brevet blir vanligvis sendt ut slutten av februar/starten av mars. Utbetaling fra Landbruksdirektoratet finner sted i første halvdel av mars.

Kart

På hjemmesiden til NIBIO finner du «Gårdskart» og «Kilden» som kan være til god hjelp når du skal søke.

Kontroll: Pass på at opplysningene i søknaden er riktige!

Kommunen, Statsforvalteren eller Landbruksdirektoratet kan kontrollere opplysningene du har gitt i RMP-søknaden. Kontrollen utføres vanligvis ved stedlig befaring med kontroll av arealer og dyr m.m**. Et tips er å vise fram foto (tatt i vekstsesongen) ved kontroll.**

Feil opplysninger i søknaden og brudd på vilkår kan føre til avkorting av tilskuddet.

Hvordan settes RMP-satsene?

Det er et mål å informere om foreløpige tilskuddssatser for regionale miljøtiltak før våronna, slik at dere kan planlegge gjennomføringen av miljøtiltakene på best mulig grunnlag. Derfor diskuterer vi sammen med bondelagene de foreløpige tilskuddssatser for RMP allerede i mars. I mars vet vi ikke hvor mye penger som vil bli bevilget til RMP over jordbruksoppgjøret, og vi må naturlig nok anslå hvor mange RMP-tiltak dere vil søke om når vi setter foreløpige satser.

Etter jordbruksoppgjøret vet vi hvor mye midler Vestfold og Telemark har for å gjennomføre RMP-tiltakene. Da gjør vi sammen med bondelagene en ny vurdering av de foreløpige satsene.

I slutten av januar påfølgende år har kommunene behandlet alle søknader, og vet vi dermed hvor mange RMP-tiltak som er gjennomført. Sammen med bondelagene fastsetter vi da de endelige satsene.

PT-tilskudd til 'miljøsoner'

Søker du RMP-tilskudd til grasdekte kantsoner, grasdekte vannveier/grasstriper eller pollinerende soner? Da må søknaden om PT-tilskudd tilpasses til riktig PT-kode for disse arealene.

- Grasdekte kantsoner, grasdekte vannveier, grasstriper i åker og pollinerende soner som høstes eller beites, skal omsøkes som grovfôr i kode «210 Fulldyrket eng» eller «211 Overflatedyrket eng».
- Grasdekte kantsoner, grasdekte vannveier, grasstriper i åker og pollinerende soner blir ikke alltid høstet eller beitet. Arealene er da ikke berettiget PT-tilskudd. Disse arealene føres opp i kode «294 Areal i drift, men ikke berettiget produksjonstilskudd».

REGIONALE MILJØKRAV I JORDBRUKET FRA 1. JANUAR 2025

Fra 1. januar 2025 gjelder forskrift om regionale miljøkrav i jordbruket i hele Vestfold fylke, samt kommunene Skien, Porsgrunn, Siljan, Bamble, Midt-Telemark og Nome i Telemark.

Formålet med forskriften er å redusere erosjon og avrenning av jord og næringsstoffer fra fylldyrka areal, for å bidra til målet om minst god økologisk miljøtilstand i alle jordbrukspåvirkede vannforekomster.

På vår nettside finnes det informasjon om regionale miljøkrav, samt veiledere til miljøkravene.

Det er mulig å søke RMP-tilskudd til tiltakene som er pålagt i forskrift om regionale miljøkrav.

Prioritering av områder for tiltak i kulturlandskapet

I Vestfold og Telemark er visse områder prioritert høyere enn andre med tanke på tilskudd til tiltak. Enkelte tilskudd gjelder kun for Telemark.

Innmark

TELEMARK

Drift av bratt areal er viktig for å holde arealene i hevd og opprettholde et åpent kulturlandskap. I Telemark kan det derfor gis tilskudd til bratt areal på overflatedyrka og fulldyrka arealer.

I kommunene i Telemark er det fra tidligere valgt ut kartfestede områder med verdifulle jordbrukslandskap. Enkelte tilskudd gjelder kun for disse områdene. Ta kontakt med landbrukskontoret i kommunen for å få info om disse prioriterte områdene.

VESTFOLD

I Vestfold gis det RMP-tilskudd til innmarksbeiter. Omfanget av disse er begrenset, og de ligger spredt i randsonen rundt de fulldyrka arealene. De er truet av gjengroing. Ravinebeiter kan delvis være innmarksbeite og delvis overflatedyrka og fulldyrka jord. Gammel kulturmark som er åpnet opp og gjerdet med SMIL-tilskudd, kan gis RMP-tilskudd for å sikre videre beiting i områdene.

Utmark

På øyer og i naturvernområder langs kysten i Vestfold og Telemark har det i lengre tid pågått arbeid med å åpne opp kulturlandskap preget av jordbruksdrift. Beiting er et viktig skjøtselstiltak for å ivareta disse områdene, samt å utnytte beiteressursene. I kystsonen ligger Jomfruland og Stråholmen utvalgte kulturlandskap og Færder utvalgte kulturlandskap. Disse overlappes delvis av Jomfruland nasjonalpark og Færder nasjonalpark. Øyer og naturvernområder langs kysten er derfor prioritert med et dyretilskudd.

Beitelag i hele fylket med dyr på utmarksbeite kan gis dyretilskudd. Det er viktig å finne nyttige fellesløsninger i beitebruken, og sikre god utnyttelse av utmarksressursene.

Foto: Thor Christiansen, Vinje kommune

Prioritering av områder for tiltak mot avrenning

I Vestfold og Telemark er arealer under marin grense prioritert med tanke på avrenningstiltak. Marin grense er det høyeste nivået havet har hatt etter istiden. Her har vi næringsrikt leirholdig jordsmonn, og mye åpent åkerareal med høy risiko for avrenning. Arealer under marin grense tilsvarer alt dyrka areal i Vestfold, og nesten all åpen åkerdrift i Telemark. Disse områdene, preget av leirjord og påvirkede vassdrag, har spesielle utfordringer med tanke på avrenning av jord og næringssalter. Det vil være en fordel å kunne holde like tilskuddssatser i dette området. I andre områder er tilskuddssatsene noe lavere.

Der hvor miljøutfordringene er ekstra store er det mulig å søke tilskudd til miljøavtale. Tilskuddet kan gis til søkere som har gjennomført flere definerte tiltak. I 2025 gjelder det de som drifter jord i nedbørfeltene/tiltaksområdene Bergsvannet i Eidsfoss (inklusiv Vikevannet og Haugestadvannet), Hillestadvannet, Revovannet, Borrevannet, Akersvannet, Goksjø, Viksfjord, Børsesjø og Leirkup.

Prioritert område er arealer under marin grense:

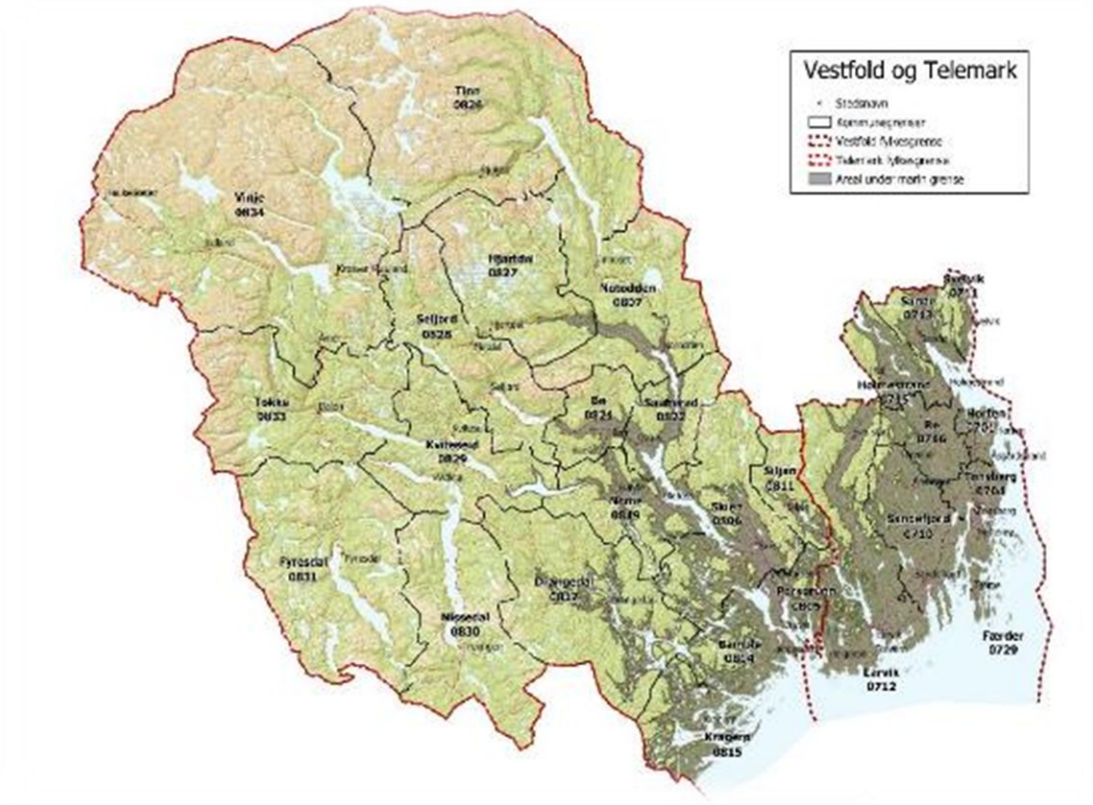

Tilstanden i vann og vassdrag

I jordbruksområdene i Nedre Telemark og Vestfold, med åpen åkerdrift, er miljøtilstanden i de fleste innsjøene og bekkefeltene ikke god nok. I Vestfold har mange innsjøer og bekkefelt med dårlig eller svært dårlig miljøtilstand. Tilskudd til miljøtiltak for å redusere avrenning til vann, både i RMP og SMIL, er derfor målrettet mot områdene i midtre og nedre Telemark og i Vestfold. Drikkevannskildene Norsjø, Farris og Eikeren skal beskyttes mot forringelse.

Miljøtilstanden i kystvannet har utviklet seg i negativ retning. Avrenning fra jordbruket og elveløpserosjon tilfører betydelige mengder sedimenter og næringssalter til Oslofjorden. Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden viser til behovet for forsterket miljøinnsats både innen jordbruk og innen avløp.

Det er laget tiltakspakker for jordbruket for aktuelle nedbørfelt i Vestfold og Telemark. Disse er å finne i de lokale tiltaksanalysene for vannområdene for 2022-2027, se Vannportalen og info hos Statsforvalteren VT.

Fra 1. januar 2025 gjelder regionale miljøkrav for jordbruket i Vestfold og Telemark.

Tiltak for å ivareta landbrukets kulturlandskap

Drift av bratt areal (§ 4)

Det kan gis tilskudd til drift av bratt areal på overflatedyrka og fulldyrka areal.

Det må være drift på arealene slik som slått av gras eller høsting av korn eller andre vekster, dvs. kan også gis til bratte arealer med frukt- eller bærdyrking.

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	*Tilskudd*
Overflate- og fulldyrka, helling 1:5	210 kr/daa
Overflate- og fulldyrka, helling 1:3	335 kr/daa
Beiting i kombinasjon med beitepussing, helling 1:5	75 kr/daa
Beiting i kombinasjon med beitepussing, helling 1:3	125 kr/daa

Vilkår

Tilskuddet gjelder for Telemark, ikke for Vestfold

Beiting eller beitepussing alene gir ikke tilskudd

Det kan ikke gis tilskudd til innmarksbeite

Foto: Thor Christiansen - Vinje kommune

Drift av beitelag (§ 5)

Det kan gis tilskudd til drift av beitelag.

Tilskuddet blir gitt til organiserte beitelag der medlemmene samarbeider om slipp, tilsyn og sanking av dyr på utmarksbeite.

Tilskuddet beregnes per dyr sluppet på utmarksbeite.

For beitelag er søknadsfristen 15. november.

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	*Tilskudd*
Storfe/hest	25 kr/dyr
Småfe	20 kr/dyr

Vilkår

Beitelagene må være registret som samvirkeforetak eller forening i Enhetsregisteret

Beitelagene må ha som hovedformål å samarbeide om hensiktsmessige fellesløsninger innen beitebruk og god utnyttelse av utmarksbeite

Beitelagene må ha minst 2 medlemmer, og årlig rapportere om driften til Statsforvalteren

Sau og hest på utmarksbeite skal ha tilsyn minst 1 gang per uke, og storfe som holdes på utmarksbeite skal ha tilsyn minimum 2 ganger per uke

Foto: Anne Aasmundsen, geiter i fjellet

Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark (§ 6)

Det kan gis tilskudd til beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark, for å holde arealene i hevd, samt bevare et jordbrukspreg og åpent landskap.

Tilskuddet gjelder disse områdene:
Telemark: Kartfestede områder valgt ut i hver kommune, og gammel kulturmark istandsatt med SMIL tilskudd.

I de kartfestede områdene i Telemark kan tilskudd gis til beiting på fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite. Ta kontakt med landbrukskontoret i kommunen for å få info om disse kartfestede områdene.

Vestfold: Innmarksbeiter, marginale fulldyrka og overflatedyrka arealer på ravinebeiter, og gammel kulturmark istandsatt med SMIL tilskudd.

I Vestfold er hovedfokus innmarksbeiter. På ravinebeiter kan de delene som er registrert som fulldyrka jord eller overflatedyrka jord også tas med. Arealtypene finnes i NIBIOs kartdatabase AR5 i Gårdskart.
Ravine: Dal eller kløft som er utgravd av rennende vann i løsmasser, og som ikke er planert. Landskapsformen avgrenses til å omfatte området til der arealene flater ut.

Foreløpig tilskuddssats
Tilskudd
100 kr/daa

Vilkår
Arealet skal være godt nedbeitet minst en gang i løpet av sesongen

Det kan bare utbetales ett tilskudd til same areal innenfor verdifulle jordbrukslandskap i innmark etter §§ 6 og 8 (ikke tilskudd til både beiting og slått på samme areal)

Foto: Anne Aasdalen, Telemarksku på beite, Seljord kommune

Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark (§ 7)

Gjelder øyer og naturvernområder langs kysten

Det kan gis tilskudd for beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark.

Tilskuddet gjelder for beiting på øyer uten broforbindelse og for beiting i naturvernområder langs kysten øst for riksveg E-18.

Naturvernområder langs kysten med avgrensning riksveg E-18 er omfattet av ordningen. Søk i «Kilden» hos NIBIO, legg inn stedsnavn, velg kartlaget «Eksterne» og deretter «Naturvernområder». Landbrukskontoret kan bistå i dette søket.

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	*Tilskudd*
Storfe/hest	1 500 kr/dyr
Småfe	400 kr/dyr

Vilkår

Beitingen skal foregå i minimum 6 uker før 15. oktober

Det skal være minst 2 dekar beitbart areal per småfe og minst 5 dekar beitbart areal per storfe/hest (I beitbart areal inngår ikke bart fjell og tett skog. Det må være beitbare arter på det tilskuddsberettigede arealet)

Det skal foreligge skriftlig beiteavtale mellom grunneier og dyreholder

Sau og hest på utmarksbeite skal ha tilsyn minst 1 gang per uke, og storfe som holdes på utmarksbeite skal ha tilsyn minimum 2 ganger per uke

Foto: Marianne Sandgren, Søndre Årø Gård, Færder UKL

Foto: Hilde Marianne Lien, Ildverket, Færder UKL

Slått av verdifulle jordbrukslandskap (§ 8)

Det kan gis tilskudd for slått av fulldyrka eller overflatedyrka areal for å opprettholde verdifulle jordbrukslandskap.

Tilskuddet gjelder disse områdene:
Telemark: Kartfestede områder valgt ut i hver kommune, og gammel kulturmark istandsatt med SMIL tilskudd.

I de kartfestede områdene i Telemark kan tilskudd gis til beiting på fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite. Ta kontakt med landbrukskontoret i kommunen for å få info om disse kartfestede områdene.

Foreløpig tilskuddssats
50 kr/daa

Vilkår
Tilskuddet gjelder for Telemark, ikke for Vestfold

Det kan bare utbetales ett tilskudd til same areal innenfor verdifulle jordbrukslandskap i innmark etter §§ 6 og 8 (ikke tilskudd til både beiting og slått på samme areal)

Skjøtsel av gårdsdammer (§ 9)

Det kan gis tilskudd for slått, rydding eller beiting for å hindre gjengroing av gårdsdammer.

Med slått/rydding menes å fjerne gras og vegetasjon for å beholde et åpent preg.

Gårdsdammer er viktige elementer i kulturlandskapet, og har ofte et rikt biologisk mangfold.

Tilskuddet gjelder ikke tømming av fangdammer, dette kan det søkes SMIL-tilskudd til.

Foreløpig tilskuddssats
600 kr/dam

Vilkår
Arealet rundt skal ikke gjødsles

Det skal ikke sprøytes nærmere enn 3 meter fra gårdsdammen

Tilskuddet kan kun gis det året som skjøtsel blir gjennomført

Foto: Ole Christian Torkildsen, gårdsdam, Sandefjord kommune

Tiltak for å ivareta biologisk mangfold

Slått av slåttemark (§ 10)

Det kan gis tilskudd til slått av slåttemark som er gjennomført slik at naturtypen blir ivaretatt eller forbedret.

Tilskudd kan gis til slåttemarker som er kartlagt, og lagt inn i miljødatabasen Naturbase. Ta kontakt med landbrukskontoret i kommunen om du har arealer som kan være aktuelle.

Skjøtsel av slåttemark støttes også av miljømyndighetene. Disse slåttemarkene gis ikke RMP-tilskudd i tillegg.

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	*Tilskudd*
Svært viktig, viktig, lokalt viktig	2 000 kr/daa

Vilkår

Slåttemarkene skal ikke jordarbeides, gjødsles eller sprøytes med plantevernmidler

Slåttemarka må være registret i "Naturbase"

Tilskuddet kan kun gis det året som tiltaket blir gjennomført

Skjøtselsråd

Arealet skal slås etter frøsetting

Arealet må slås med skjærende redskap (ikke beitepusser – det gir gjødslingseffekt)

Slåtten må bakketørkes noen dager og deretter fjernes

Arealene kan godt beites etter slåtten

Foto: Statsforvalteren, slåttemark i Tuddal, Hjartdal kommune

Skjøtsel av trua naturtyper (§ 11)

Det kan gis tilskudd til slått eller beiting av trua naturtyper i jordbrukslandskapet. Tilskudd kan gis til disse naturtypene:

- Seminaturlig eng (hagemark og naturbeitemark)
- Strandeng
- Slåttemyr
- Åpne sandområder
- Åpen grunnlendt kalkmark

NB! Slåttemark har egen tilskuddordning!

Arealene skal være registrert i miljødatabasen Naturbase. Ta kontakt med landbrukskontoret i kommunen om du har arealer som kan være aktuelle. Trua naturtyper er definert etter Norsk rødliste for naturtyper 2018.

Skjøtsel av trua naturtyper støttes også av miljømyndighetene. Disse slåttemarkene gis ikke RMP-tilskudd i tillegg.

Tilskudd kan også gis til fjerning av fremmede skadelige arter i disse naturtypene.

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	*Tilskudd*
Slått/rydding	425 kr/daa
Beiting	250 kr/daa

Vilkår

Arealene skal ikke jordarbeides, gjødsles eller sprøytes med plantevernmidler

Arealet må ha dokumenterte verdier, dvs arealet må være kartlagt, og være registrert med en trua naturtype (Naturbase)

Skjøtselen må utføres slik at naturtypen ivaretas eller forbedres

Tilskuddet kan kun gis det året som tiltak blir gjennomført

Skjøtselsråd

Beitetrykket bør holdes lavt, veiledende beitetrykk er 2 dekar/småfe og 6-10 dekar/storfe

For stort beitetrykk kan gi mindre mangfold og mye tråkkskader

Slått kan med fordel utføres som for slåttemark: Slått etter frøsetting, bakketørking og fjerning av høyet

Fjern og rydd bort fremmede arter på disse arealene – det må ofte skje over flere år

Foto: Ellen Svalheim, Nibio - Naturbeitemark, Jomfruland UKL

Skjøtsel av styvingstrær (§ 12)

Det kan gis tilskudd til skjøtsel av styvingstrær.

Med styving menes beskjæring av nye skudd på gamle styvingstrær. Det kan også gis tilskudd for styving av nyere trær når disse inngår i et miljø av eldre styvingstrær. Etablering av nye trær kan bare skje dersom det erstatter eldre styvingstrær som dør.

Ved tyngre restaurering av gamle styvingstrær, og supplering med nye styvingstrær i miljøer med flere slike trær, kontakt Statsforvalteren (egen tilskuddsordning finnes).

Skjøtsel av styvingstrær gis også støtte fra miljømyndighetene. Skjøtselen av disse trærne gis ikke RMP-tilskudd i tillegg.

Foreløpig tilskuddssats
800 kr/stykk

Vilkår
Styvingen skal være skånsom, og trærnes særpreg og biologiske mangfold må bli ivaretatt

Tilskuddet kan kun gis det året som styving blir gjennomført

Skjøtselsråd
Hvert enkelt tre beskjæres hvert tredje til femte år

Greinene beskjæres minst 2 cm over forrige styvingsspor, for å sikre frisk ved/bark

Hvis lauvet ikke skal brukes til fôr, er det best å beskjære om vinteren/tidlig vår

Unngå bruk av motorsag ved klatring/i stige. Det anbefales teleskopsag eller lauvhakke

Foto: Leif Hauge, styvingstrær av alm, Hjartdal kommune

Soner for pollinerende insekter (§ 13)

Det kan gis tilskudd til å så og/eller skjøtte pollinatorvennlige soner på jordbruksareal og på tilgrensende kantarealer. Formålet med ordningen er å bedre livsbetingelsene for ville pollinerende arter i jordbrukslandskapet. Sonene må ha pollinatorvennlige blomster gjennom vekstsesongen.

Tiltaket har 3 forskjellige tiltaksklasser. Det er en vesentlig forskjell mellom tilsådde blomsterstriper inne på dyrket mark (egen stripe/pollinatorsone), og tiltak i tilgrensende kantsoner. Les veiledningen nøye før du setter i gang tiltak.

Kommunen kan kontrollere sonene som en del av sin årlige RMP-kontroll. **Ved kontroll skal det foreligge bilder fra vekstsesongen.**

Øvre grense per foretak for soner for pollinerende insekter er totalt 2 000 meter.

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	*Tilskudd*
Egen stripe, generell frøblanding	8 kr/meter
Egen stripe, regional frøblanding	15 kr/meter
Tilgrensende kantsone	15 kr/meter

Pollinatorsone på dyrka mark - Egen stripe

Hva er en pollinatorsone på dyrka mark?

En pollinatorsone på dyrka mark er en tilsådd stripe inne **på jordbruksareal** med insektpollinerte blomsterplanter som er etablert gjennom såing av en frøblanding. Sonen kan være ettårig eller flerårig.

Frøblanding

Det er 2 tiltaksklasser for slike pollinatorsoner:

- Generell frøblanding: Godkjente frøblandinger med en blanding av norske og importerte frø. Disse kan kun brukes på dyrka mark, siden de kan inneholde fremmende arter. Blodkløver har fått endret risikokovurdering fra lav risiko til potensielt høy risiko for naturmangfoldet. I vekstsesongen 2024 har Landbruksdirektoratet gitt en generell dispensasjon for blodkløver i pollinatorsoner. Denne dispensasjon gjelder ikke lenger, og dermed er det ikke tillatt å bruke blodkløver i polinatorsoner. Allerede etablerte flerårige soner som inneholder blodkløver kan også gis støtte i 2026 og så lenge sonen blir liggende (fram til sonen går ut eller fornyes).

- Regional frøblanding: Frø som har opphav fra regionen frøblandingen skal brukes i. Frøblandingene produseres av NIBIO. De inneholder norskavlet frø, av arter som forekommer naturlig i Norge. Det finnes to regionale frøblandinger (Friskeng og Tørrengblanding) for Sør-Østlandet. Vi anbefaler at disse frøblandinger kommer i bruk. Felleskjøpet selger frøet under navnet 'Blomstereng robust'.

- Kvittering for innkjøpt regional frøblanding kan bli etterspurt ved kontroll av tilskuddet.

Vilkår

- *Sonene skal ikke være gjødslet*
- *Sonene skal ikke være sprøytet med plantevernmidler*
- *Sonene må ha pollinatorvennlige blomster gjennom vekstsesongen*

- *Frøblandinger skal ikke inneholde arter som er vurdert til å ha potensielt høy risiko, høy risiko, eller svært høy risiko jamfør Fremmedartslista*
- *Tilskuddet gis kun til kantsoner på åkerarealer og rundt åkerholmer*
- *Tilskuddet gis ikke på grasarealer*
- *Bredden på sonen skal være minimum 2 meter*
- *I kombinasjon med grasdekt kantsone hvor gras er innblandet med blomstrende planter er kravet til bredden på sonen minimum 6 meter*

Skjøtselsråd

- *Naturlige, artsrike blomsterenger etableres lettest på næringsfattig og/eller skrinn jord*
- *Flerårige frøblandinger er å foretrekke*
- *Såing av sonen må skje tidlig i sesongen for at sonen skal ha blomstring i sesongen*
- *For å opprettholde god blomstring over flere år, kan det være nødvendig å supplere med nye frø*
- *Frøblandingene bør inneholde ulike arter med ulik blomstringstid, for å sikre mat til de ulike pollinatorene*
- *Flerårige soner skal slås etter ferdig blomstring. Plantematerialet bør ligge i 2-3 dager etter slått for å sikre frøspredning. Deretter må plantematerialet fjernes for å hindre gjødslingseffekt i sonen*

Foto: John Ingar Øverland, NLR Viken – Egen stripe/pollinatorsone anlagt på jordet, med fremmede arter som blodkløver og honningurt

Foto: John Ingar Øverland, NLR Viken – Egen stripe/pollinatorsone anlagt på jordet, sådd med regional frøblanding

Tilgrensende kantsone

Hva er en tilgrensende kantsone?

Arealene som ligger inntil dyrka mark ble tidligere holdt åpne gjennom rydding langs åkerkantene. Kantsonene er naturlig skrinne og grunnlendte, slik at trær og kratt ikke har fått etablere seg. Kantarealene har samtidig vært mindre utsatt for sprøyting, gjødsling og tilsåing, og inneholder derfor ofte rester av «det gamle kulturlandskapet» med naturlige blomsterarter.

Arealene som egner seg har noen kjennetegn: åpen mark, naturlig forekommende arter, høyt innslag av blomstrende arter, næringsfattig, naturlig selvdrenerende, og gjerne solvendt.

Gjennom tilskuddet til tilgrensende kantsoner ønsker vi å stimulere til å restaurere og holde ved like nettopp slike arealer. Arealene kan være på åkerholmer, eller kantsoner som grenser til åkerareal. Tilskuddet er tiltenkt vegetasjonssoner som allerede eksisterer. Sonen skal ikke etableres, men vil trenge riktig skjøtsel og i noen tilfelle restaureringstiltak de første årene.

RMP eller SMIL?

SMIL-tilskuddet er et engangstilskudd som kan brukes til rydding av vegetasjon for å restaurere en tilgrensende kantsone. RMP-tilskuddet brukes deretter til årlig skjøtsel av sonen.

Vilkår

- *Sonen skal ikke gjødsles*
- *Sonen skal ikke sprøytes med plantevernmidler*
- *Sonene må ha stedegne blomster gjennom vekstsesongen*
- *Tilskuddet gis til tilgrensende kantsoner langs åkerarealer og inne på åkerholmer*
- *Bredden på sonen skal være minimum 2 meter*
- *Det gis tilskudd bare det året det utføres skjøtsel*

Skjøtselsråd

Tilgrensende kantsoner har ofte et ulikt utgangspunkt. Skjøtsel må være mest mulig tilpasset den enkelte sone. Her er noen generelle skjøtselsråd:

- *Arealet må ryddes for tett vegetasjon for å legge til rette for naturlige blomsterplanter (dette kan det søkes SMIL-tilskudd til)*
- *Spredte trær og busker (eks selje, vier, lønn og rogn) kan få stå. Avfallet må fjernes fra arealet. Eksempel på arter som bør fjernes er bregner, nesle og burot og bartrær som osp, or og bjørk*
- *For å etablere god blomstring, kan det være nyttig å supplere med regionale frø (insektpollinerte planter som har opphav fra regionen frøblandingen skal brukes i (NIBIOs frøblandinger))*
- *På de fleste arealer anbefales årlig slått, men for noen arealer kan det også holde med slått hvert andre/tredje år*
- *Ved slått bør det brukes skjærende redskap som ljå, tohjulsslåmaskin eller ryddesag med kniv, og ikke knusende redskap*
- *Dødt plantemateriale bør ligge i 2-3 dager etter slått for å sikre frøspredning, deretter anbefales det at plantematerialet fjernes for ikke å ha gjødslingseffekt*
- *Lett høstbeite kan være et alternativ til slått*

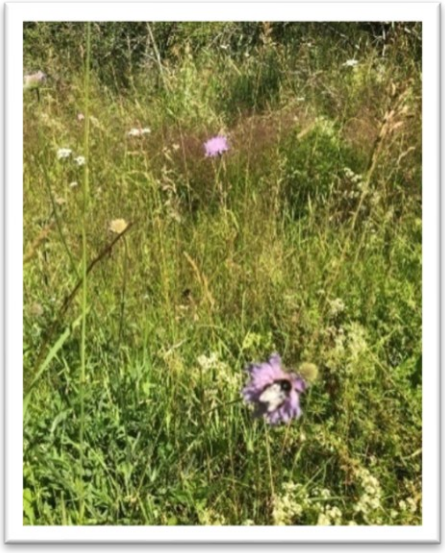

Foto: Sigurd Anders Svalestad - Tilgrensende kantsone til jordbruksareal for pollinerende innsekter

Foto: Silke Hansen, NLR Viken - Tilgrensende kantsone til jordbruksareal for pollinerende insekter

Hekke- og beiteområder for fugl (§ 14)

Det kan gis tilskudd til tiltak for å hjelpe viper til å få unger som kan leve opp.

Tilskudd gis per dekar, høy eller lav sats etter nivå av tilrettelegging.

Høy tilrettelegging
Minst to dekar høstpløyd jord, eller jord som er pløyd før 20. mars skal ligge urørt til 10. juni. Slike striper skal ligge i eller inntil større arealer med gras/beiter eller utmark. Arealene skal avtales med miljøavdelingen hos Statsforvalteren innen 20. april.

Lav tilrettelegging
Reir skal merkes og beskyttes i åkeren og eng. Det vil si å sette opp pinner for merking av reir og spesialbur over reirene for beskyttelse mot eggrøvere. I grasproduksjon skal reira beskyttes med vipedisker ved gjødsling med husdyrgjødsel/biorest (evt. sprøyting). Disken må fjernes så fort som mulig så ikke vipa tror at reiret er tapt. Etter klekking skal det brukes fuglevennlig kjøremønster ved slått til 1. august, og helst med flytting av unger før raking/pressing.
Det trenges ikke en avtale med miljøavdelingen hos Statsforvalteren, men tiltaket må gjennomføres innenfor utvalgte områdene for å være tilskuddsberettiget.

Hvert merka reir gir rett til tilskudd for ett dekar.

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	*Tilskudd*
Høy tilrettelegging	2 000 kr/daa
Lav tilrettelegging	500 kr/daa

Vilkår
Høy tilrettelegging for vipe på jordbruksareal må være avtalt med Statsforvalterens miljøavdeling innen 20. april

Tilskuddet til høy tilrettelegging kan gis til arealene og tiltak som er i samsvar med skriftlig avtale med Statsforvalteren

Råd
Vipedisker og beskyttelsesbur
En vipedisk beskytter reiret i en kort periode når gjødsling (evt. sprøyting) foregår. Et bur beskytter reiret mot eggrøvere. Vipeegg er attraktiv mat for både fugl og små rovdyr

Fuglevennlig kjøremønster
Det vil si å slå fra midten av jordet og utover slik at fuglene jages bort fra slåmaskinen. Illustrasjoner av ulike kjøremønstre kan fås av miljøavdelingen eller ses i denne lenken til Statsforvalteren i Vestland

Foto: Lars Ågren, Birdlife Hordaland - vipereir med egg

Foto: Oskar Puschmann, NIBIO - vipe med kylling

Tiltak for å ivareta kulturminner og kulturmiljøer

Drift av seter (§ 15)

Det kan gis tilskudd til drift av seteranlegg med melkeproduksjon.

Som seter regnes i denne sammenhengen et produksjonssted for melk med husvære for folk og bufe, som bare er egnet for bruk i sommersesongen og som benytter et annet ressursgrunnlag enn arealene i nærhet til gården.

Tiltaksklasser er inndelt i antall uker med setring, og om melk leveres til meieri, eller foredles selv.

Tilskudd utmåles per seter, uavhengig om det er enkelt- eller fellesseter, og fordeles på antall foretak som har dyr på setra.

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	*Tilskudd*
Levering til meieri, 4-6 uker	120 000 kr/seter
Levering til meiere, 6 uker eller mer	140 000 kr/seter
Egen foredling, 4-6 uker	130 000 kr/seter
Egen foredling, 6 uker eller mer	150 000 kr/seter

Vilkår

Produksjonen skal tilsvare minimum 45 liter kumelk, 25 liter geitemelk eller 15 liter sauemelk i døgnet per seter (for kumelk og geitemelk tilsvarer det TINEs leverandørvilkår)

Produksjonen skal vare minst 4 uker per sesong

Besøksseter (§ 16)

Det kan gis tilskudd for seterdrift tilrettelagt for turisme i form av bevertning, formidling, overnatting eller kulturtilbud.

Tilskudd utmåles per seter, uavhengig om det er enkelt- eller fellesseter, og fordeles på antall foretak som har dyr på setra.

Besøksseter er et eget tiltak og kan ikke kombineres med § 15 «Drift av seter»

Foreløpig tilskuddssats	
Besøksseter	70 000 kr/seter

Vilkår

Setra skal være bebodd i minst 4 uker av setringsperioden

Det skal melkes minst 2 kyr eller 10 geiter daglig

All produksjon skal loggføres og skje i samsvar med krav fra Mattilsynet

Setra skal være åpen for turister

Det skal kunngjøres på hensiktsmessig måte når setra er i drift

Det skal føres gjestebok over besøkende

Skjøtsel av automatisk fredete kulturminner (§ 17)

Det kan gis tilskudd for skjøtsel av automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 lov om kulturminner § 4, som grenser til jordbruksarealer.

Tilskudd kan gis til skjøtsel på eller rundt gravhauger, gravfelt, helleristninger, hustufter og veifar.

Kulturminner på din eiendom kan finnes på NIBIOs Gårdskart. Legg inn gbnr og huk deretter av i venstremenyen for «Fredete kulturminner». Kulturminnene er merket med blå R, og det gis informasjon om dem når de markeres.

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	*Tilskudd*
Beiting	225 kr/daa
Slått	425 kr/daa

Vilkår

Skjøtselen skal være utført på en skånsom måte slik at kulturminnet ikke skades

Skjøtselen skal være gjennomført slik at kulturminnet blir ivaretatt og er synlig i jordbrukslandskapet

Kulturminnet skal være registrert i kulturminnebasen Askeladden

Tilskuddet kan kun gis det året som tiltaket blir gjennomført

Foto: Vestfold Fylkeskommune - kulturarv, Borrehaugene, Horten kommune

Skjøtsel av steingjerder og bakkemurer (§ 18)

Det kan gis tilskudd for skjøtsel langs steingjerder og bakkemurer som grenser til jordbruksarealer.

Med steingjerder menes konstruksjoner av stein som er oppført på tradisjonell måte med flere lag stein, og som derfor er bevaringsverdige. Disse kan stå i grensa mellom innmark og utmark, kan markere eiendomsgrenser og teiggrenser, eller være ramme rundt jordbrukslandskapet.

Bakkemurer er også konstruksjoner av stein. De ble anlagt i bratte arealer og laget terrasser i landskapet.

Istandsetting/restaurering av selve steingjerdet eller bakkemuren kan støttes av SMIL-tilskudd. Kontakt landbrukskontoret i kommunen før restaurering settes i gang.

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	*Tilskudd*
Steingjerder	5 kr/meter
Bakkemurer	5 kr/meter

Vilkår

Skjøtselen skal ikke skade kulturminnet

Tilskuddet kan gis til rydding av vegetasjon langs steingjerder og bakkemurer, slik at de blir ivaretatt og blir synlige i landskapet i jordbrukslandskapet

Beiting alene er ikke tilstrekkelig for å utløse tilskudd

Tilskuddet kan kun gis det året som tiltaket blir gjennomført

Foto: Anne Aasdalen, steingjerde, Tinn kommune

Foto: Ole Steffen Gusdal, bakkemur, Farsund

Tiltak for å ivareta friluftsliv

Vedlikehold av turstier i jordbrukslandskapet (§ 19)

Det kan gis tilskudd for vedlikehold og merking av turstier som grenser til eller ligger på jordbruksareal. Det gis kun tilskudd for delen av stien som går over jordbruksareal.

Tilskudd til etablering av turstier kan tildeles SMIL-tilskudd, som et engangstilskudd.

Foreløpig tilskuddssats	
Lav tilrettelegging	8 kr/meter

Vilkår

Turstien skal være godt merket

Porter og gjerdeklyv skal være godt vedlikeholdt

Turstien skal være ryddet og åpen for allmenn ferdsel

Tilskuddet kan kun gis det året som tiltak blir gjennomført

Foto: Johanne Dolven, Larvik kommune

Tiltak for å redusere avrenning til vassdrag og kyst

For alle tiltak for å redusere avrenning til vassdrag og kyst, er satsene differensiert for 'prioriterte områder' og 'andre områder', med unntak av tiltaket 'gras på arealer utsatt for erosjon'. Prioriterte områder er alt areal som ligger under marin grense (se kart side 9).

Ingen jordarbeiding om høsten (§ 20)

Det kan gis tilskudd for arealer med korn, oljevekster, belgvekster, frøeng siste høstingsår, grønngjødsling og grønnfôrvekster.

Eng, arealer med gras- eller kløvergjenlegg og radkulturer omfattes ikke av ordningen. Stubbareal etter mais omfattes av ordningen.

Tilskuddet er differensiert i 6 tiltaksklasser. Tiltaksklassene bygger på erosjonsrisikoklassene, og har med seg risiko på dråg. Dråg er forsenkninger på jordet der vannet samler seg, og det lett oppstår graving og konsentrert erosjon.

Vilkår
Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret

Halmen på arealet skal ikke brennes

Foreløpig tilskuddssats		
Tiltaksklasse	*Prioriterte områder*	*Andre områder*
Erosjonsrisikoklasse 1	90 kr/daa	40 kr/daa
Erosjonsrisikoklasse 1 med dråg	90 kr/daa	40 kr/daa
Erosjonsrisikoklasse 2	115 kr/daa	60 kr/daa
Erosjonsrisikoklasse 2 med dråg	115 kr/daa	60 kr/daa
Erosjonsrisikoklasse 3	180 kr/daa	100 kr/daa
Erosjonsrisikoklasse 4	210 kr/daa	120 kr/daa

Regionale miljøkrav i jordbruket - korn, belgvekster, oljevekster eller fôrmais
Krav 5: Fulldyrka areal i erosjonsrisikoklasse 3 og 4 skal ikke jordarbeides om høsten.

Foto: Everdien van Weeghel, åker i stubb, Nome kommune

Gras på arealer utsatt for erosjon (§ 21)

Det kan gis tilskudd for å dyrke flerårige vekster på åkerarealene som er særlig utsatte for erosjon.

Tilskuddet gjelder for kornområder i **erosjonsrisikoklasse 3 og 4** og **kun i prioriterte områder** (dyrka mark under marin grense).

OBS: Vær nøye når du søker tilskuddet, og sjekk i kartet at arealene er i riktig erosjonsrisikoklasse (det finnes ikke et eget kartlag i søknaden).

I Vestfold og Telemark gis det ikke tilskudd til gras på flomutsatte arealer.

Foreløpig tilskuddssats
80 kr/daa

Vilkår

Vekstene skal være godt etablert om høsten i søknadsåret

Jordarbeiding og såing skal ved behov skje mellom 1. mars og 1. juli

Foretaket må være berettiget produksjonstilskudd til korn eller annen åpen åkerkultur på minimum 20 dekar det samme året for å kunne motta tilskuddet

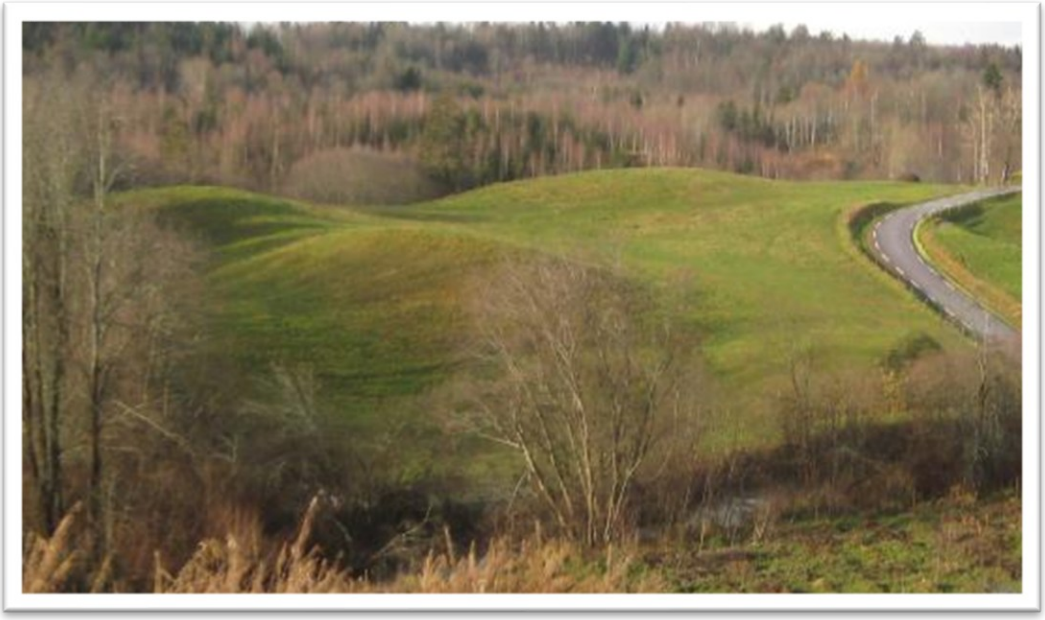

Foto: Hilde Marianne Lien - grasarealer, Tønsberg kommune

Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer (§ 22)

Det kan gis tilskudd for vassdragsnære arealer som er flomutsatte.

Med flomutsatt areal menes arealer som oversvømmes jevnlig, minst én gang hvert 10. år.

Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer gjelder for arealer med korn, oljevekster, belgvekster, frøeng siste høstingsår, grønngjødsling og grønnfôrvekster.

Vilkår
Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret

*Tilskuddet gis som **et tillegg** til arealer som oppfyller vilkårene etter § 21 ingen jordarbeiding om høsten*

Foreløpig tilskuddssats	
Prioriterte områder	*Andre områder*
50 kr/daa	25 kr/daa

Regionale miljøkrav i jordbruket - korn, belgvekster, oljevekster eller fôrmais
Krav 4: Flomutsatte arealer skal ikke jordarbeides om høsten.

Foto: Julie Wiik, NLR

Direktesådd høstkorn og høstoljevekster (§ 23)

Det kan gis tilskudd for å direkteså høstkorn og høstoljevekster, eller sådd etter lett harving.

Det er stor avrenning fra arealene med høstkorn som er sådd etter høstpløying. Direktesåing av høstkorn har betydelig mindre avrenning, men også såing etter lett harving kan være et godt alternativ.

Tips: Ta bilder rett etter såing for å legge fram ved eventuelt kontroll.

Vilkår
Ved lett harving skal det ikke harves dypere enn 10 cm og det skal være minst 30 % planterester på overflaten

Ved direktesåing skal jordarbeidingsutstyr på såmaskinen ikke benyttes

Foreløpig tilskuddssats		
Tiltaksklasse	*Prioriterte områder*	*Andre områder*
Lett harving etterfulgt av såing	150 kr/daa	90 kr/daa
Direktesådd høstkorn og høstoljevekster	210 kr/daa	150 kr/daa

Regionale miljøkrav i jordbruket - korn, belgvekster, oljevekster eller fôrmais
På arealer hvor det er pålagt med ingen jordarbeiding om høsten er det mulig å så høstvekster med direktesåing, eller etter lett harving.
Unntaket er der hvor det er stubb i dråg, her er det ikke tillatt med lett harving, men bare direktesåing.

Foto: Everdien van Weeghel, direktesåing, Nome kommune

Foto via NLR/NMBU: 30 % planterester igjen etter harving

Grasdekte vannveier og grasstriper i åker (§ 24)

Det kan gis tilskudd for flerårig grasdekke i dråg på åkerarealer, disse kalles grasdekte vannveier.

Med dråg menes forsenkninger i åkeren, der vannet ledes etter nedbør. I Gårdskart er det et eget kartlag som viser dråg (disse vises i kartet for erosjonsrisiko når du søker).

Tilskudd kan også gis for grasdekke på tvers av fallet i lange hellinger, disse kalles grasstriper i åker.

Grasstripene og vannveiene kan gjødsles og/eller sprøytes. Det er ikke krav til høsting.

Vilkår

Grasdekket skal være flerårig

Minimum bredde for en grasdekket vannvei er 6 meter

Minimum bredde for en grasstripe i åker er 2 meter

Vekstene skal være godt etablert om høsten i søknadsåret

Jordarbeiding og såing skal ved behov skje mellom 1. mars og 1. juli

Foreløpig tilskuddssats		
Tiltaksklasse	*Prioriterte områder*	*Andre områder*
Korn/oljevekster/belgvekster/fôrmais	30 kr/meter	15 kr/meter
Potet/grønnsaker	60 kr/meter	15 kr/meter

Overlapping

Tiltaket kan overlappe med *§ 21* «ingen jordarbeiding om høsten».

Regionale miljøkrav i jordbruket - korn, belgvekster, oljevekster eller fôrmais

Krav 2: Erosjonsutsatte dråg, som kan medføre risiko for overflateavrenning til kum eller vassdrag, skal ha beskyttelse mot erosjon.

Beskyttelse kan være en grasdekt vannvei (§ 25) eller en sone med minimum 20 meter bredde som ikke jordarbeides om høsten.

Regionale miljøkrav i jordbruket – radkulturer:

Krav 2: Erosjonsutsatte dråg, som kan medføre risiko for overflateavrenning til kum eller vassdrag, skal ha beskyttelse mot erosjon.

Beskyttelse kan være en grasdekt vannvei (§ 25) eller en bremsekloss med minimum 9 meter bredde og 30 meter med grasdekke.

Foto: Nibio: grasdekt vannvei i åker

Grasdekt kantsone i åker (§ 25)

Det kan gis tilskudd for flerårig grasdekke langs kanten mot vassdrag på åkerareal.

Der det er naturlig kantsone over 8 meter gis det normalt ikke tilskudd til en ekstra grasdekt kantsone.
Men der det er lange, bratte elvekanter utsatt for avrenning, kan landbrukskontoret gjøre en særskilt vurdering.

Vilkår
Grasdekket skal være flerårig

Minimum bredde for en grasdekt kantsone er 6 meter (i tillegg til 2 meter kravet i produksjonstilskuddet)

Arealene skal ikke gjødsles eller sprøytes

Arealene skal slås, beites eller pusses i søknadsåret

Vekstene skal være godt etablert om høsten i søknadsåret

Jordarbeiding og såing skal ved behov skje mellom 1. mars og 1. juli

Foreløpig tilskuddssats		
Tiltaksklasse	*Prioriterte områder*	*Andre områder*
Korn/oljevekster/belgvekster/fôrmais	15 kr/meter	10 kr/meter
Potet/grønnsaker	30 kr/meter	10 kr/meter

Overlapping
Tiltaket kan overlappe med *§ 21* «ingen jordarbeiding om høsten».

Regionale miljøkrav i jordbruket - korn, belgvekster, oljevekster eller fôrmais
Krav 3: Det skal være buffersone langs alle vassdrag med årssikker vannføring som mottar avrenning fra fulldyrka jord.
Buffersone kan være en naturlig kantsone (min. 8 meter), en grasdekt kantsone (§ 26) eller en sone med minimum 20 meter bredde som ikke jordarbeides om høsten.

Regionale miljøkrav i jordbruket – radkulturer:
Krav 3: Det skal være buffersone langs alle vassdrag med årssikker vannføring som mottar avrenning fra fulldyrka jord.
Buffersone kan være en naturlig kantsone (min. 8 meter), eller en grasdekt kantsone (§ 26).

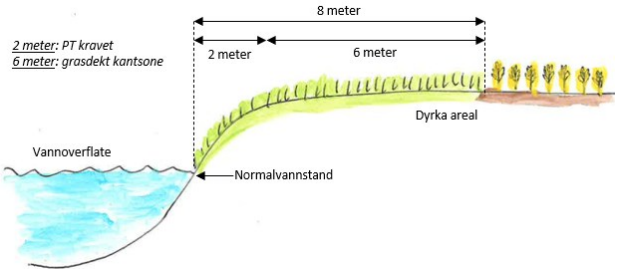

Figur 1: Sone fra normalvannstand til dyrka åpen åker blir minimum 8 meter

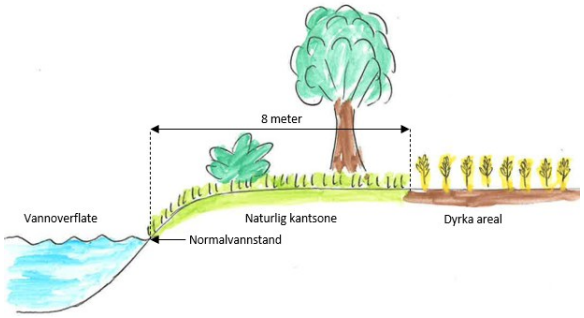

Figur 2: Der det er naturlig kantsone over 8 meter gis det normalt ikke tilskudd til en ekstra grasdekt kantsone.

Tiltak for å redusere utslipp til luft

Fra 2023 er tiltaket 'nedlegging og nedfelling av husdyrgjødsel' delt i to tiltak: 'nedlegging av husdyrgjødsel' og 'nedfelling av husdyrgjødsel'.

Nedlegging av husdyrgjødsel (§ 26)

Det kan gis tilskudd for spredning av husdyrgjødsel og biorest ved nedlegging.

Voksende kultur er planter som allerede er etablert om våren ved vekstsesongens begynnelse, for eksempel etablert eng.

Det er blitt en differensiering i kravet til nedmoldingstidspunkt. En rask nedmolding (innen 2 timer) foretrekkes, men er i praksis ikke alltid gjennomførbart. Derfor premieres også nedmolding innen 18 timer (nedmoldingsfristen i gjødselvareforskriften).

Det gis ett tilskudd til nedlegging per areal per sesong.

Hvis det brukes tilførselsslange i stedet for tankvogn, kan det utbetales ekstra tilskudd for det (§ 29).

Vilkår
Arealet skal høstes eller beites etter siste spredning i søknadsåret

Foretaket skal ha dokumentasjon i form av skiftenoteringer som viser sprededdato, tidspunkt for nedmolding og gjødselmengde spredd per dekar

Det skal minimum spres 5 kg total-Nitrogen i husdyrgjødsel/biorest per dekar
(For å forsikre at tiltaket har en gjødslingseffekt)

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	*Tilskudd*
Nedlegging i voksende kultur	50 kr/daa
Nedlegging og nedmolding innen 2 timer i åpen åker	55 kr/daa
Nedlegging og nedmolding innen 18 timer i åpen åker	35 kr/daa

Foto: Everdien van Weeghel, Notodden kommune

Nedfelling av husdyrgjødsel (§ 27)

Det kan gis tilskudd for spredning av husdyrgjødsel og biorest ved nedfelling.

Voksende kultur skal forstås som planter som allerede er etablert om våren ved vekstsesongens begynnelse, for eksempel etablert eng.

Ved nedfelling av husdyrgjødsel er det ikke krav å nedmolde, da husdyrgjødsel eller biorest allerede blandes direkte inn i jordsmonnet.

Det gis ett tilskudd til nedfelling per areal per sesong.

Hvis det brukes tilførselsslange i stedet for tankvogn, kan det utbetales ekstra tilskudd for det (§ 29).

Vilkår
Arealet skal høstes eller beites etter siste spredning i søknadsåret

Foretaket skal ha dokumentasjon i form av skiftenoteringer som viser sprededdato, tidspunkt for nedmolding og gjødselmengde spredd per dekar

Det skal minimum spres 5 kg total-Nitrogen i husdyrgjødsel/biorest per dekar
(For å forsikre at tiltaket har en gjødslingseffekt)

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	*Tilskudd*
Nedfelling i voksende kultur	55 kr/daa
Nedfelling i åpen åker	55 kr/daa

Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange (§ 28)

Det kan gis tilskudd for spredning av husdyrgjødsel og biorest med tilførselsslange, som et tillegg til tilskudd etter § 27 nedlegging av husdyrgjødsel eller § 28 nedfelling av husdyrgjødsel.

Siden tilskuddet kommer i tillegg til tilskudd for nedlegging/nedfelling må søker først søke/tegne arealene for dette før en søker/tegner arealer med bruk av tilførselslange.

Det gis ett tilskudd til bruk av tilførselsslange per areal per sesong.

Vilkår
Ved kontroll må foretaket kunne dokumentere bruk av tilførselsslange

Foreløpig tilskuddssats
45 kr/daa

Foto: Knut Draugedal, Vinje kommune

Tiltak til å redusere bruk av kjemisk plantevern

Ugrasharving i korn og frøvekster (§ 29)

Det kan gis tilskudd for ugrasharving i korn og annet frø til modning.

Økologiske arealer og arealer i karens som mottar produksjonstilskudd for økologisk drift er ikke tilskuddsberettiget.

Vilkår
Det skal ikke benyttes plantevernmidler mot ugras før høsting, unntatt mot floghavre, hønsehirse eller ved nedsviing av oljevekster og åkerbønner.

Foreløpig tilskuddssats
95 kr/daa

Foto: Melsom VGS ©

Mekanisk ugrasbekjempelse i radkulturer (§ 30)

Det kan gis tilskudd for mekanisk ugrasbekjempelse eller flamming i radkulturer.

Tiltaket innebærer mekanisk bekjempelse (radrensing, luking eller hypping i radkulturer) eller flammebehandling.

Damping inngår ikke i tilskuddet.
Økologiske arealer og arealer i karens som mottar produksjonstilskudd for økologisk drift er ikke tilskuddsberettiget.

Vilkår
Det skal ikke benyttes plantevernmidler mot ugras før høsting, unntatt ved nedsviing av potetris

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	*Tilskudd*
Flamming	140 kr/daa
Mekanisk ugrasbekjempelse	140 kr/daa

Tiltak til å fremme jordhelse

Fangvekst som underkultur (§ 31)

Det kan gis tilskudd for fangvekster sådd i voksende kulturer av korn, oljevekster, belgvekster, radkulturer eller mais.

Fangvekster kan sås sammen med åkerveksten, eller utover i vekstsesongen, senest like **før** høsting/tresking.

Det er tillatt å spre egenprodusert kompost etter § 34 bruk av kompost.

Det er 2 tiltaksklasser, tiltaksklassene skiller mellom hva som er hovedvekst.

Vilkår

Arealet skal ikke sprøytes med plantevernmidler eller gjødsles om høsten

Fangveksten skal være godt etablert om høsten, og skal ikke være hovedvekst året etter at den er sådd

Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	*Tilskudd*
hovedvekst korn/oljevekster/belgvekster/ fôrmais	200 kr/daa
hovedvekst grønnsaker/poteter	320 kr/daa

Overlapping

For tiltaksklasse 'hovedvekst korn/oljevekster/belgvekster/fôrmais' kan ordningen overlappe med § 21 «ingen jordarbeiding om høsten».
For tiltaksklasse 'hovedvekst grønnsaker/poteter' kan ordningen ikke overlappe med § 21 «ingen jordarbeiding om høsten».

Foto: Julie Wiik, NLR - sommersådd oljereddik, sådd i stående kornåker, bilde tatt 20. august

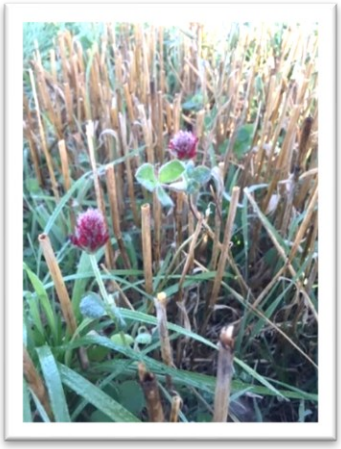

Foto: Julie Wiik, NLR - vårsådd fangvekstblanding, bilde tatt 3. september

Fangvekst sådd etter høsting (§ 32)

Det kan gis tilskudd for såing av fangvekster straks **etter** høsting/tresking av korn, oljevekster, belgvekster, radkulturer eller mais.

Det er tillat med lett harving (ikke dypere enn 10 cm) eller utjevning av såbed etter høsting, for å sikre god etablering av fangveksten.

Det er 2 tiltaksklasser, tiltaksklassene skiller mellom hva som er hovedvekst.

Vilkår

Arealet skal ikke sprøytes med plantevernmidler eller gjødsles om høsten

Fangveksten skal være godt etablert om høsten, og skal ikke være hovedvekst året etter at den er sådd

Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret

Ved dyrking av tidligvekster påfølgende år skal arealet ikke jordarbeides før 20. oktober

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	*Tilskudd*
hovedvekst korn/oljevekster/belgvekster/ fôrmais	310 kr/daa
hovedvekst grønnsaker/poteter	320 kr/daa

Overlapping

Tiltaket kan **ikke** overlappe med *§ 21* «ingen jordarbeiding om høsten». Tilskuddssatsen for hovedvekst korn/oljevekster/belgvekster/fôrmais er derfor satt høyere enn til *§ 32* «fangvekst som underkultur».

Regionale miljøkrav i jordbruket
Gårdbrukere med areal med korn, belgvekster, oljevekster eller fôrmais i Vestfold må gjennomføre ett av følgende to tiltak:
Krav 6: Minst 60 % av fulldyrka areal overvintrer med plantedekke eller stubb.
Krav 7: Minst 20 % av arealene tilsås med fangvekster, eller høstvekster direktesådd/lett harva.
Fangvekstene kan være sådd som underkultur eller etter høsting

Regionale miljøkrav i jordbruket – radkulturer:
Krav 4: Minst 80 % av arealene med grønnsaker eller poteter som er høstet før 15. august skal tilsås med fangvekster innen 31. august.
Fangvekstene kan være sådd som underkultur eller etter høsting.

Bruk av egenprodusert kompost (§ 33)

Det kan gis tilskudd til spredning av kompost. Det er den som produserer komposten som kan søke på tilskuddet.

Veiledningsmateriell for gårdskompostering finnes som **vedlegg på side 48-52**. Som vedlegg finner du også mal for komposteringslogg. Sistnevnte kan du laste ned fra temasiden vår om regionale miljøtilskudd.

Det gis ett tilskudd til 'bruk av egenprodusert kompost' per areal per sesong.

Talle som ikke har vært gjennom en komposteringsprosess er ikke tilskuddsberettiget.

Det er nødvendig å ta bilder for å kunne dokumentere at vilkår som ikke er mulig for kommunen å kontrollere ved stedlig kontroll, faktisk er overholdt.

Foreløpig tilskuddssats
250 kr/daa

Vilkår

Det kan gis tilskudd til spredning av kompost som er egenprodusert med materialer fra egen gård og nabogårder.

Komposten må spres på arealet foretaket disponerer

Det skal spres mellom 0,5–1,5 tonn kompost per dekar

Frist for tilførsel er 1. september i søknadsåret

Beskrivelse av komposteringsmetoden som er brukt skal kunne legges frem ved kontroll

Komposten skal ha temperaturlogg som viser at temperaturen har vært over 55°C i mer enn tre dager

Opphavsmaterialet skal dokumenteres

Foretaket skal ha dokumentasjon som viser tilførselsdato, hvor det er tilført kompost og kompostmengde spredd per dekar

Foto: Statsforvalteren i Oslo og Viken

Spredning av biokull (§ 34)

Det kan gis tilskudd til spredning av biokull i åpen åker.

Spredning av biokull er i hovedsak et tiltak for langtidslagring av karbon i jord. I tillegg kan biokull gi bedre vanntilgang på tørkesvak jord og det kan gi bedre lagring av næringsstoffer i jord. Biokull kan også gi bedre forhold for mikroliv i jorda.

Biokull anbefales spesielt å bruke på jord med lavt moldinnhold.

Biokull kan spres sammen med husdyrgjødsel/biorest eller det kan spres alene. Hvordan biokullet spres vil ha mye å si for mengden det er praktisk mulig å bruke. Blandes biokullet i husdyrgjødsel vil mengden kunne bli mellom 5 og 100 kg per daa. Spredd med kalkvogn eller sentrifugalspreder er det mulig å spre mellom 500 og 1 000 kg per daa.

Foreløpig tilskuddssats
20 kr/kg

Vilkår

Biokullet skal nedmoldes etter spredning

Arealet der det spres biokull skal tegnes inn i kart

Ved bruk av kommersielle biokullprodukter skal disse tilfredsstille EBC (European Biochar Certificate) kravene

Ved bruk av ikke-kommersielle biokullprodukter skal foretaket dokumentere produksjonssted, produksjonsmetode og opphavsmateriale

Egenprodusert biokull må lages av organisk materiale fra gården

Tilskuddet avgrenses til maksimalt 4 000 kg per foretak

Det forutsettes at biokullet har et tørrstoffinnhold på over 75 %. Dersom det har lavere tørrstoffinnhold skal det korrigeres for dette

Miljøavtale

Miljøavtale (§ 35) Nye tiltak!

Tiltakene for å kunne søke tilskudd til 'miljøavtale' er endret. Etter innføring av regionale miljøkrav i jordbruket fra 1. januar 2025 ble mange av tiltakene fra miljøavtale 2024 pålagt som krav. Pålagte tiltak er tatt ut av miljøavtalen, og nye tiltak er kommet til i 2025.

Det gis tilskudd til gjennomføring av en kombinasjon av flere vannmiljøtiltak, for å redusere avrenning til vassdrag og kyst ytterlige.

Tilskuddet kommer i tillegg til det ordinære RMP-tilskuddet som gjelder noen av tiltakene.

Tilskuddet gjelder i nedbørfeltene/tiltaksområdene Bergsvannet i Eidsfoss (inklusiv Vikevannet og Haugestadvannet), Hillestadvannet, Revovannet, Borrevannet, Akersvannet, Goksjø, Viksfjord, Børsesjø og Leirkup (se **områder på kart på side 43-47)**

Vilkår

For å få tilskudd må alle tiltak, som er aktuelle for foretaket, være gjennomført

*Miljøavtalen gjelder for **alle** arealene med åpen åker et foretak driver i tiltaksområdene*

OBS:
*Det inngås **ikke** en skriftlig avtale i forkant av vekstsesongen. Hvis du har gjennomført alle tiltakene på ditt åpne åkerareal kan du søke om dette tilskuddet*

*Det kan søkes om trinn 1 **eller** trinn 2*

Foreløpig tilskuddssats	
Tiltaksklasse	*Tilskudd*
Trinn 1	100 kr/daa
Trinn 2	110 kr/daa

Trinn 1: Disse 5 tiltakene må være gjennomført ***(hvis de er aktuelle for dine kulturer eller ditt areal)***		
	Tiltak	*Merknad*
1	Alt fulldyrka areal overvintrer med plantedekke eller stubb.	Som plantedekke kan medregnes: gras, engfrø, frukt, bær, fangvekster eller høstvekster sådd med direktesåing eller etter lett harving.
2	Det skal være fangvekst i eller etter korn, oljevekster, belgvekster, radkulturer eller mais på minst 20 % av arealet.*	Vilkårene i RMP-tiltaket «Fangvekster som underkultur» eller «Fangvekst sådd etter høsting» må være oppfylt.
3	Høstkorn skal ikke gjødsles med mineralgjødsel om høsten	Tiltaket gjelder ikke høstoljevekster.
4	Ved delgjødsling med mineralgjødsel av korn eller oljevekster skal det ikke benyttes fosfor.	Tiltaket gjelder mineralgjødsel, ikke husdyrgjødsel eller biorest.
5	Ved gjødsling med mineralgjødsel på areal med P-AL tall 14 eller mer, skal det ikke benyttes fosfor	Tiltaket gjelder mineralgjødsel, ikke husdyrgjødsel eller biorest.

Trinn 2: Disse 6 tiltakene må være gjennomført ***(hvis de er aktuelle for dine kulturer eller ditt areal)***		
	Tiltak	*Merknad*
1	Alt fulldyrka areal overvintrer med plantedekke eller stubb.	Som plantedekke kan medregnes: gras, engfrø, frukt, bær, fangvekster eller høstvekster sådd med direktesåing eller etter lett harving.
2	Det skal være fangvekst i eller etter korn, oljevekster, belgvekster, radkulturer eller mais på minst 20 % av arealet.*	Vilkårene i RMP-tiltaket «Fangvekster som underkultur» eller «Fangvekst sådd etter høsting» må være oppfylt.
3	Høstkorn skal ikke gjødsles med mineralgjødsel om høsten	Tiltaket gjelder ikke høstoljevekster.
4	Ved delgjødsling med mineralgjødsel av korn eller oljevekster skal det ikke benyttes fosfor.	Tiltaket gjelder mineralgjødsel, ikke husdyrgjødsel eller biorest.
5	Ved gjødsling med mineralgjødsel på areal med P-AL tall 14 eller mer, skal det ikke benyttes fosfor	Tiltaket gjelder mineralgjødsel, ikke husdyrgjødsel eller biorest.
6	Gjødselspredning av mineralgjødsel skal skje med gjødselspreder med seksjonsstyring	

* Høstkorn eller høstoljevekster som er direktesådd, eller sådd etter lett harving, kan regnes med i 20% kravet, men det kan ikke søkes fangveksttilskudd til det.

Oversiktskart nedbørfeltene/tiltaksområdene Bergsvannet i Eidsfoss (inklusiv Vikevannet og Haugestadvannet), Hillestadvannet, Revovannet, Borrevannet, Akersvannet, Goksjø, Viksfjord, Børsesjø og Leirkup:

Overlapp av tilskuddsordninger på samme areal

Tabellen viser areal- og linjetiltak i daa eller meter som er aktuelle å kombinere på samme areal. Punktvise tiltak som f.eks. drift av seter er ikke med i tabellen.

Det forutsettes at vilkårene for hvert tilskudd er oppfylt.

●: Tiltak kan overlappe

Oversikt over tiltak som kan kombineres på samme areal		Drift av bratt areal	Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark	Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark	Slått av verdifulle jordbrukslandskap	Slått av slåttemark	Skjøtsel av trua naturtyper, slått	Skjøtsel av trua naturtyper, beiting	Soner for pollinerende insekter	Tilrettelegging for hekke- og beiteområder for fugl	Skjøtsel av automatiske fredete kulturminner, slått	Skjøtsel av automatiske fredete kulturminner, beiting	Skjøtsel av kulturhistoriske områder, slått	Skjøtsel av kulturhistoriske områder, beiting	Vedlikehold av turstier i jordbrukslandskap	Ingen jordarbeiding om høsten	Gras på arealer utsatt for erosjon	Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer	Direktesådd høstkorn og høstoljevekster	Grasdekte vannveier og grasstriper i åker	Grasdekt kantsone i åker	Nedlegging av husdyrgjødsel	Nedfelling av husdyrgjødsel	Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange	Ugrasharving i korn og frøvekster	Mekanisk ugrasbekjempelse i radkulturer	Fangvekster som underkultur	Fangvekster sådd etter høsting	Bruk av egenprodusert kompost	Spredning av biokull	Miljøavtale
		§ 4	§ 6	§ 7	§ 8	§ 10	§ 11	§ 11	§ 13	§ 14	§ 17	§ 17	§ 19	§ 19	§ 20	§ 21	§ 22	§ 23	§ 24	§ 25	§ 26	§ 27	§ 28	§ 29	§ 30	§ 31	§ 32	§ 33	§ 34	§ 35	§ 36
§ 4	Drift av bratt areal				●	●	●		●	●	●		●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
§ 6	Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark					●	●			●	●		●		●							●	●	●					●		
§ 7	Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark					●	●			●	●		●																		
§ 8	Slått av verdifulle jordbrukslandskap							●		●		●		●	●							●	●	●					●		
§ 10	Slått av slåttemark									●				●	●																
§ 11	Skjøtsel av trua naturtyper (slått)									●				●	●																
§ 11	Skjøtsel av trua naturtyper (beiting)									●			●		●																
§ 13	Soner for pollinerende innsekter									●						●	●	●	●		●										
§ 14	Tilrettelegging for hekke- og beiteområder for fugl										●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
§ 17	Skjøtsel av automatiske fredete kulturminner (slått)													●	●																
§ 17	Skjøtsel av automatiske fredete kulturminner (beiting)												●		●																
§ 19	Skjøtsel av kulturhistoriske områder (slått)														●																
§ 19	Skjøtsel av kulturhistoriske områder (beiting)														●																
§ 20	Vedlikehold av turstier i jordbrukslandskap															●	●	●		●	●	●	●	●					●	●	●
§ 21	Ingen jordarbeiding om høsten																	●		●	●	●	●	●	●		●		●	●	●
§ 22	Gras på arealer utsatt for erosjon																					●	●	●					●	●	
§ 23	Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer																			●	●	●	●	●	●		●		●	●	●
§ 24	Direktesådd høstkorn og høstoljevekster																			●	●	●	●	●	●				●	●	●
§ 25	Grasdekte vannveier og grasstriper i åker																					●	●	●			●	●	●	●	●
§ 26	Grasdekt kantsone i åker																										●	●			●
§ 27	Nedlegging av husdyrgjødsel																							●	●	●	●	●	●	●	●
§ 28	Nedfelling av husdyrgjødsel																							●	●	●	●	●	●	●	●
§ 29	Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange																								●	●	●	●	●	●	●
§ 30	Ugrasharving i korn og frøvekster																										●	●	●	●	●
§ 31	Mekanisk ugrasbekjempelse i radkulturer																										●	●	●	●	●
§ 32	Fangvekster som underkultur																												●	●	●
§ 33	Fangvekster sådd etter høsting																													●	●
§ 34	Bruk av egenprodusert kompost																													●	●
§ 35	Spredning av biokull																														●
§ 36	Miljøavtale																														

Miljøavtale – tiltaksområder Akersvannet & Goksjø, Sandefjord

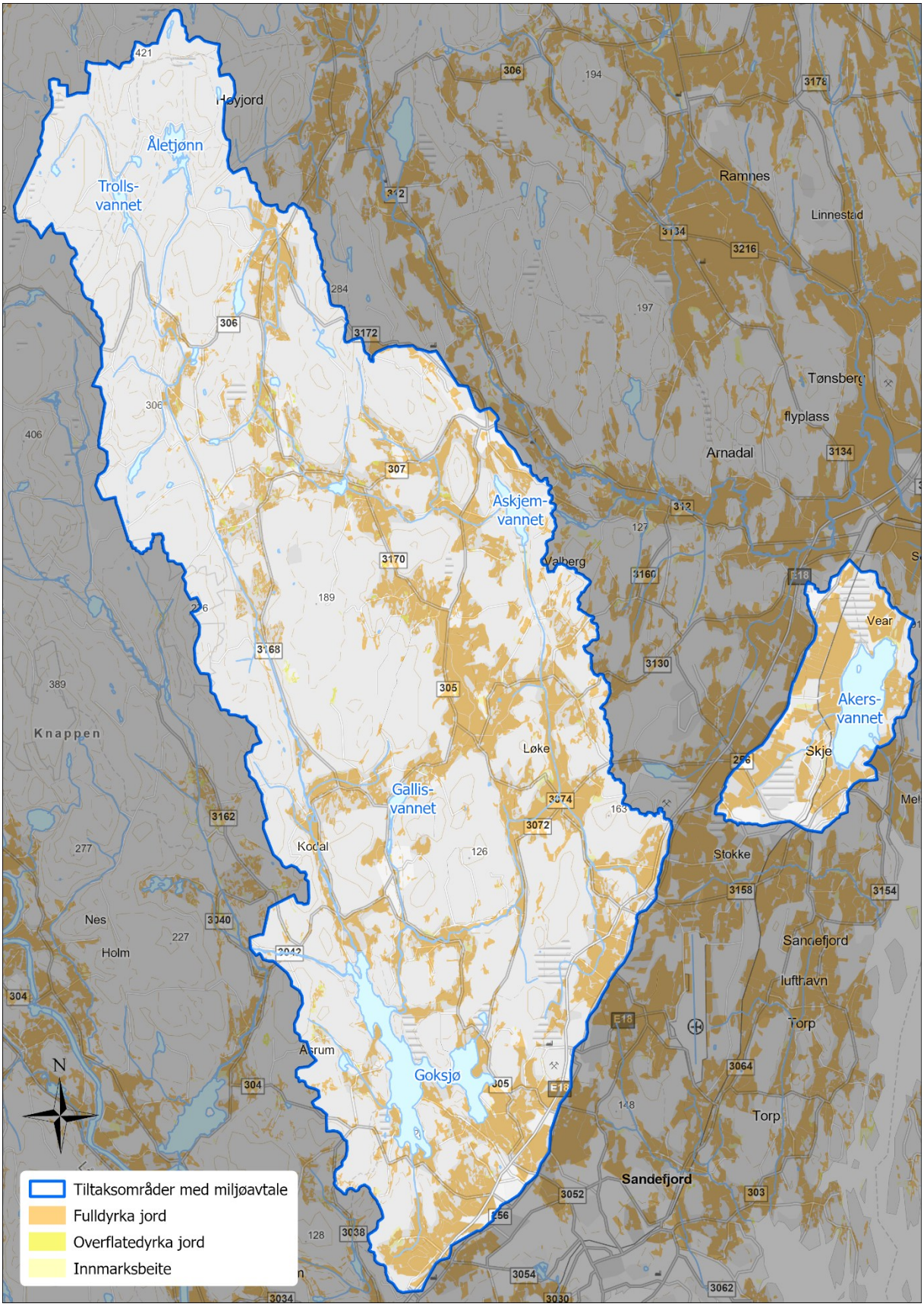

Miljøavtale – tiltaksområde Borrevannet, Horten

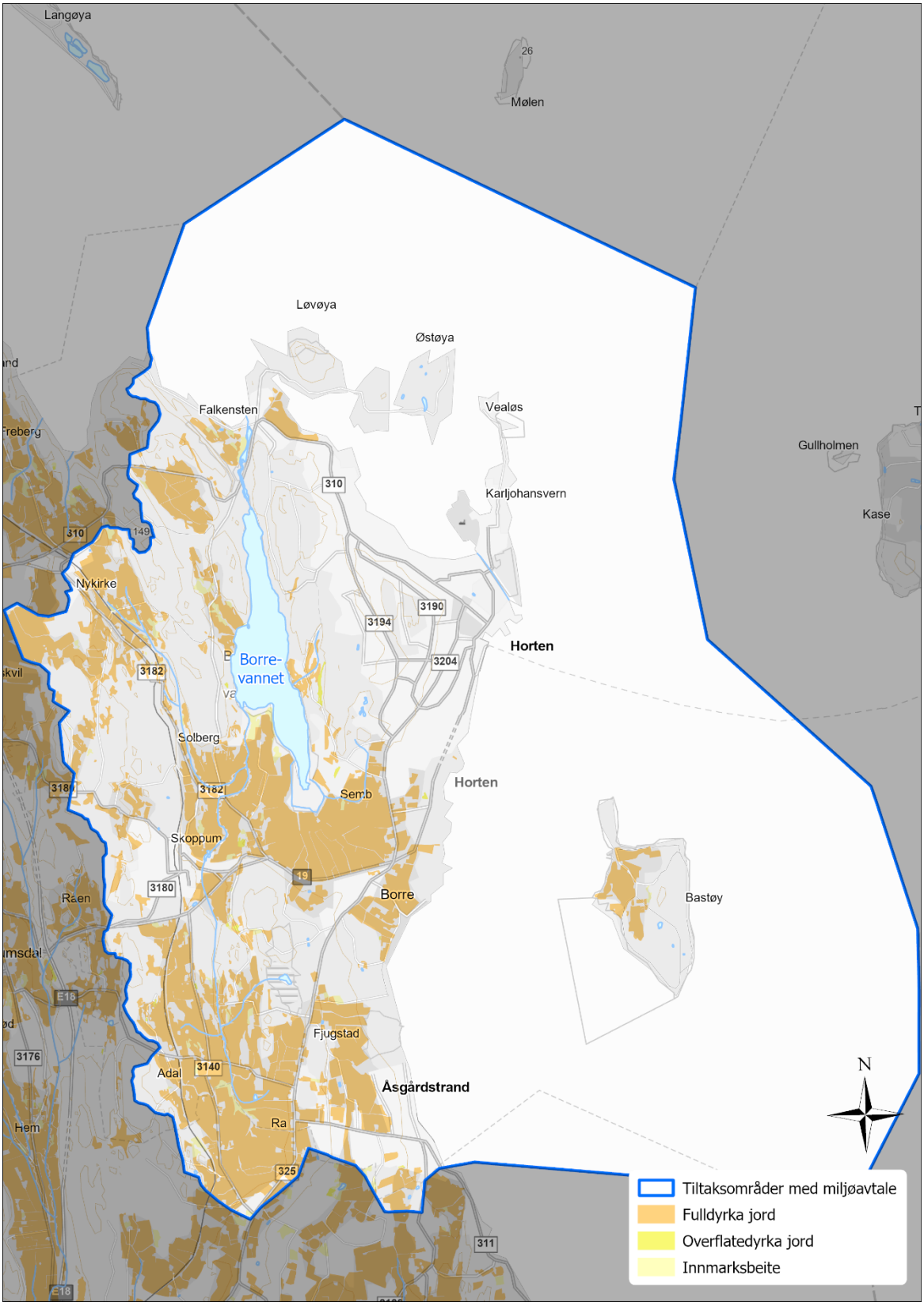

Miljøavtale – tiltaksområder Bergsvannet, Hillestadvannet & Revovannet

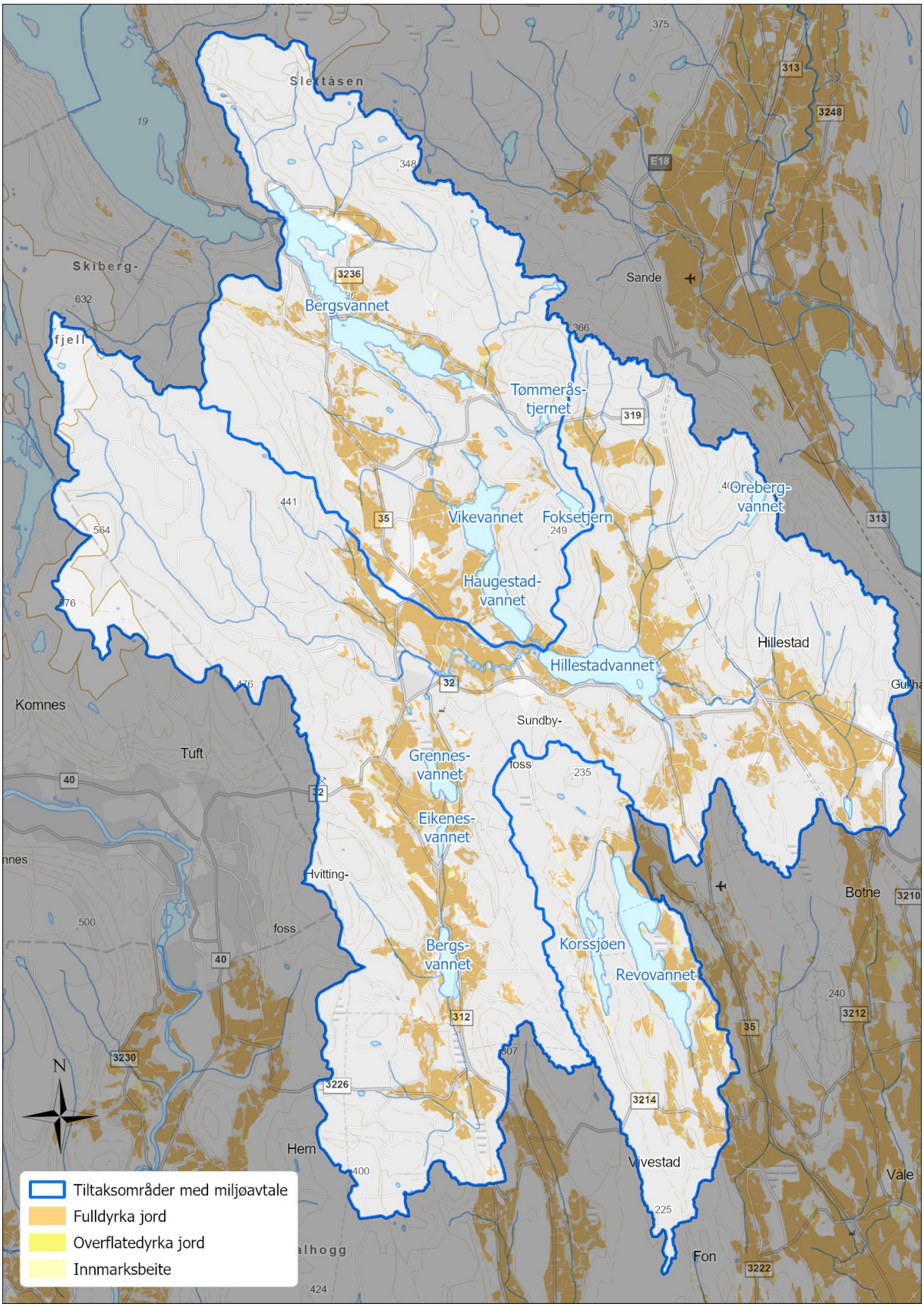

Miljøavtale – tiltaksområde Viksfjorden, Larvik

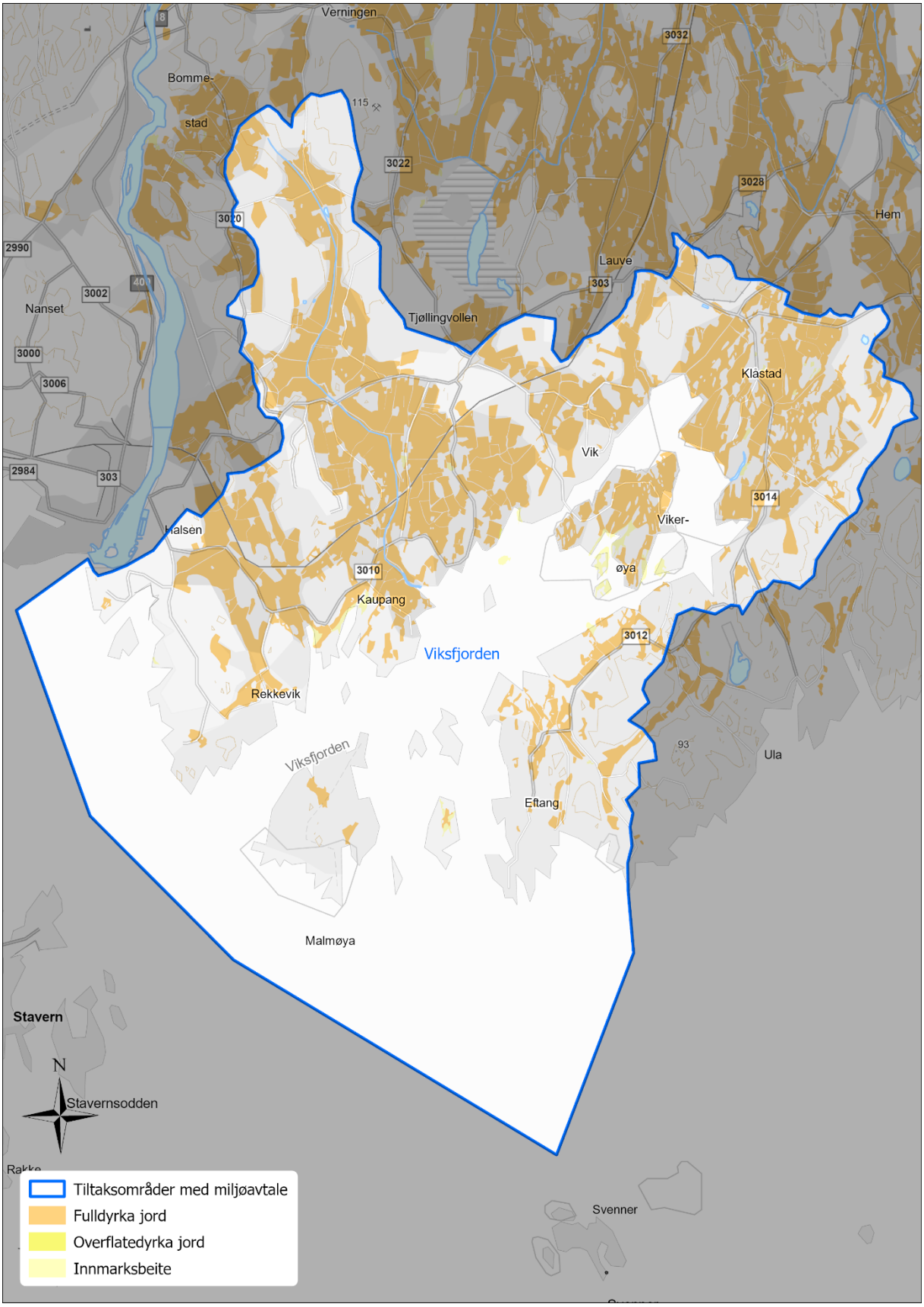

Miljøavtale – tiltaksområder Børsesjø og Leirkup, Skien

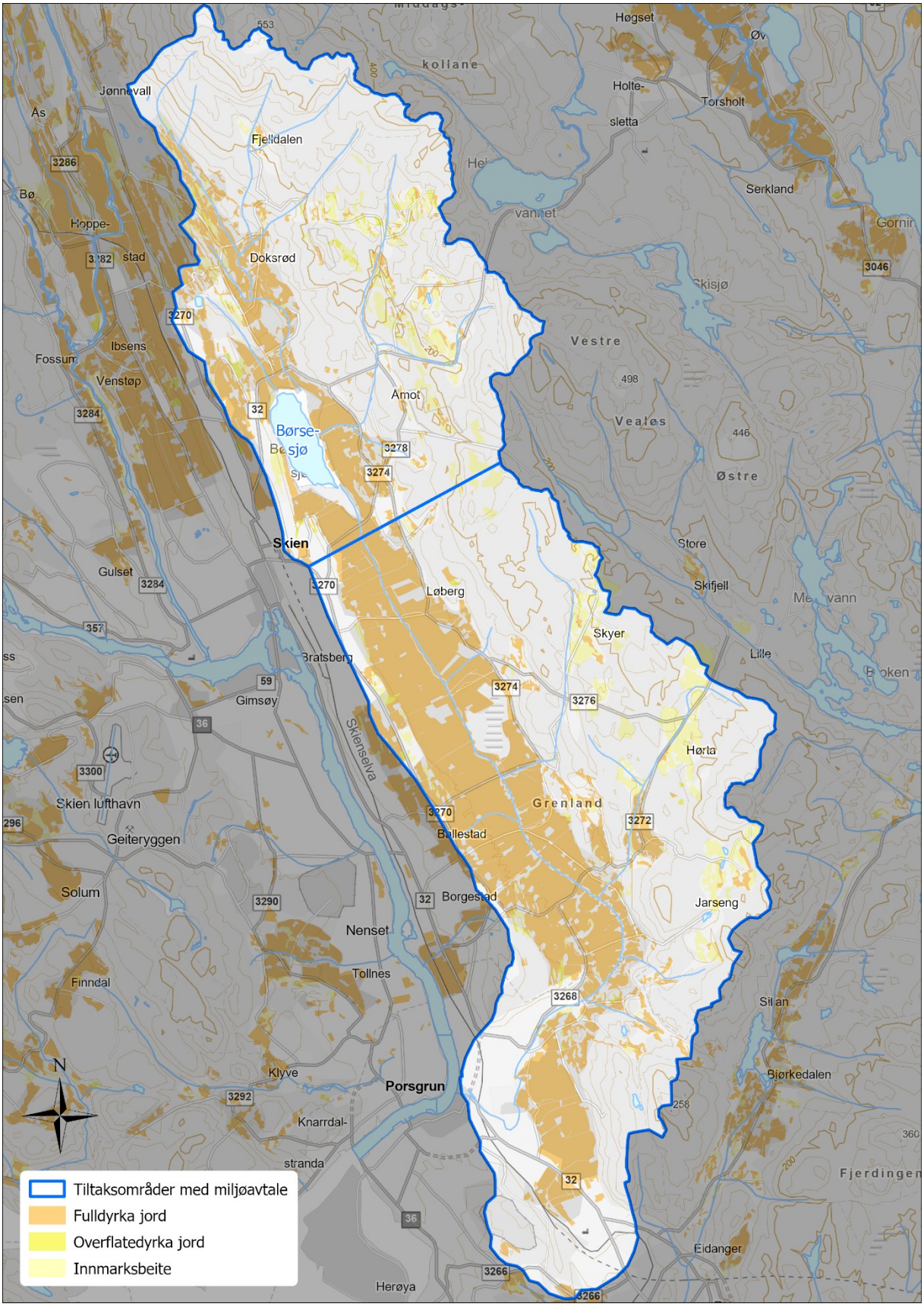

Veiledning til gårdskompostering

For at gårdskompost skal være tilskuddsberettiget skal den brukes på arealet foretaket disponerer. I tillegg skal komposten være egenprodusert og alt materiale som benyttes i komposten skal komme fra arealer foretaket selv disponerer og/eller fra nabogårder.

Den som komposterer skal sørge for å begrense fare for spredning av farlige skadegjørere, uønsket smitte og uønsket avrenning av næringsstoffer gjennom en forsvarlig gjennomføring av komposteringsprosessen. Her er tips og veiledning til deg som komposterer på egen gård.

Før markedsføring, omsetning, salg og import av kompost må Mattilsynet kontaktes. Dette gis det ikke tilskudd til i tiltaket 'Bruk av egenprodusert kompost'.

Opphavsmateriale

- Notere opplysninger om råvarer/opphavsmateriale (se Råvaredokument).

Kompostplassen

- Kjørefast underlag, for eksempel grasmark eller gårdsvei inntil grasmark, som ikke gir lekkasje av næringsstoffer til vann og vassdrag
- 3-5% fall i rankeneslengderetning
- Mulighet for tilføring av vann
- Mulighet for tildekking

Tips til sammensetning av komposten

- 30-40 % strukturmateriale (høyt C/N), «Brunt materiale». Legg noe i bunn av rankene. Kvernet/vridd lauvtrevirke er best og helst i 4-5 cm diameter.
- Opp til 30–40 % friskt materiale/grønt (middels C/N), hvorav gjerne litt unge kvist (grønn)
- 10-30 % husdyrgjødsel eller lignende (lavt C/N)
- Gjerne 10 % god kompost, startkultur (hygienisert)
- Gjerne opp til 10 % leirholdig, steinfri jord (binder næring og ammoniakk)
- C/N = 30 som utgangspunkt i den samlede massen er ideelt
- Dersom du ikke har tilgang til husdyrgjødsel, er det en fordel å tilsette litt hagekalk/dolomittkalk. Det gir gode egenskaper til komposten.

Foto: Statsforvalteren i Oslo Viken

Komposteringen

- Rankene bør legges opp lagvis med tørt materiale i bunn med samme innehold fra ende til ende (lengderetning)
- Del opp store bestanddeler for å få raskere nedbryting og bedre kompostering
- Kompostranken må tilpasses utstyret som brukes for vending. Maksimum høyde på ranken er 2 meter og maksimum bredde på ranken er 4 meter
- Kompostrankene vendes fortrinnsvis med rankevender, alternativt annen redskap. Hensikten er å få blandet materialet godt, få inn O_2 og ut CO_2
- Kompostranken vendes når alt materialet er lagt opp. Så vendes ranken igjen når temperaturen, målt ⅓-del ned fra toppen, midt i ranken er 55-60°C. Finn noen målepunkter på rankene som du bruker hver gang. Mål hver dag den første tiden.
- Temperaturen bør være over 55 °C i minimum 3 dager (hygienisering). Bruk komposteringslogg som dokumentasjon
- Komposten skal være fuktig men ikke våt, 55-60% fuktighet er bra. Om du tar en neve kompost så skal du kunne klemme ut et par dråper vann
- Om komposten er for tørr, er det mest effektivt å filføre vann under vending
- Rankene kan trenge dekking med pustende duk (kompostduk) til beskyttelse mot for mye nedbør eller uttørking
- Det er lurt å sjekke komposten med en spiretest til slutt

Framgangsmåte spiretest av kompost

- Ta to like store syltetøyglass eller lignende med lokk (f.eks. Norgesglass)
- Fyll opp syltetøyglassene til en ⅓ del med kompost
- Legg karsefrø oppå komposten og fukt godt
- Skru på lokk på det ene av syltetøyglassene. La de andre stå uten lokk.
- Sette begge flassene i vinduskarmen i sola og la spire.

Hvis det er misvekst i de to glassene, er det mye spirehemmende stoffer i komposten. Det vil si at komposten ikke er moden ennå.

Hvis det er misvekst bare i glasset med lokk på, er det mindre spirehemmende stoffer i komposten, men komposten er fortsatt ikke helt moden.

Dersom det er god vekst i begge glassene, er komposten moden og klar til bruk.

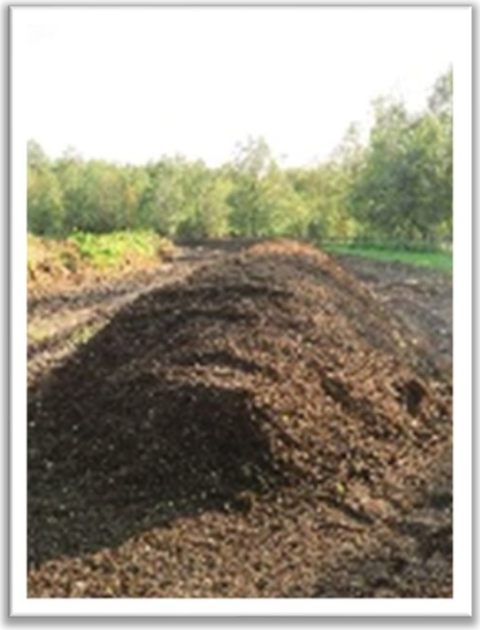

Foto: Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Kompost inneholder næring, men næringsinnholdet er avhengig av hva du har tilsatt i komposten og det kan variere mye mellom årene.

Det er ikke næringstilførsel til plantene som er det primære målet for dette RMP tiltak. Kompostens komplekse organiske forbindelser understøtter biodiversitet, jordstruktur, vannhusholdning og evne til å lagre næringstoffer. Kompost er ment å være et jordforbedrende tiltak, for at jorda skal levere bedre økosystemtjenester. For eksempel å holde på næringsstoffer og vann. Dette gjør komposten ved hjelp av stabile komplekse karbonforbindelser. Det er mikroorganismer, primært sopp, som danner stabile komplekse karbonforbindelser. For å oppnå målet for tiltaket må prosess og sammensetning av komposten være gunstig for sopp og andre organismer, som ikke foretrekker raskt fordøyelig næring.

Gjeldende regelverk er i hovedsak

Forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv.

Forskrift om animalske biprodukter (ABP)

Forskrift om floghavre

Forskrift om planter og tiltak mot planteskadegjørere

Komposteringslogg

Gårdsnavn _____ Gårds og bruksnummer_____

Ranke nr./sted_____

Innhold i ranke

Materiale_____ Volum _____

Materiale_____ Volum _____

Materiale_____ Volum _____

Materiale_____ Volum _____

Materiale_____ Volum _____

Materiale_____ _____Volum _____

Gjør målinger flere steder i hver ranke, og helst på samme sted hver gang

Dato	Temp C	Fuktighet (tørr, våt, ok)	Lukt (jord, lite lukt, råttent, surt)	Kommentar (f. eks vending, vanning, værforhold	Navn (sign)

Mal for råvaredokument

For innhenting/leveranse og beskrivelse av råvarene/råmaterialene til bruk i egenprodusert kompost

Avsender (navn, adresse, evt gårds-og bruksnr.) .....

Mottaker (navn, adresse, evt gårds-og bruksnr.) .....

Transportør - dersom annen en oppe (navn, adresse) .....

Beskrivelse av råvare/råmateriale. Innhold beskrives og risikovurderes i forhold til spredning av smitte og ugras, regulert gjennom lov. Skriv opp gjødsel fra hvilken dyreart, strø, fôr som er brukt, annet relevant. Foreta mottakskontroll. Denne delen kan også brukes til beskrivelse av råvare fra egen drift.

Mengde/Volum.....

Mengde/Volum.....

Mengde/Volum.....

Mengde/Volum.....

Signatur

Avsender (blokkbokstaver).....

Avsender (underskrift).....

Sted..... Dato.....

NB! Samme råvaredokument kan, om ønskelig, brukes på alt likt materiale fra samme kilde. Om innholdet i råvaren/råmaterialet endrer seg vesentlig, skal nytt råvaredokument fylles ut.